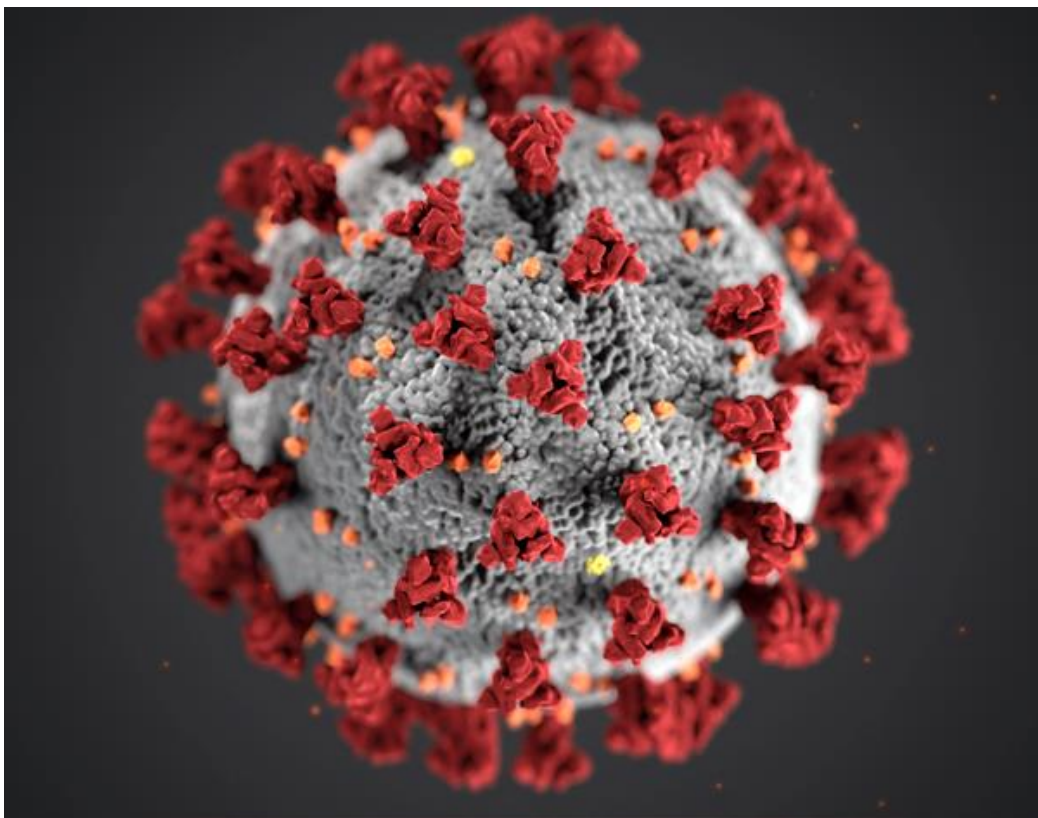

Bachelorprojekt i Psykologi

UNGES HVERDAG I CORONATIDEN

En kritisk psykologisk undersøgelse af unges daglige livsførelse i
coronatiden

CLARA VAADDE AASHOLM 62920, IDA BROGAARD PEDERSEN 62889,

NANNA SØGÅRD SØRENSEN 62688, EMMA HVIID 63142

GRUPPE NR.: S2025876065

HUMANISTISK BACHELOR – 6. SEMESTER

VEJLEDER: CHARLOTTE CHALMER RASMUSSEN

SKRIFTSPROG: DANSK

ANTAL ANSLAG: 176.913

Abstract

In this paper we want to examine, how young adults conduct their lives during the time of corona based on a critical psychological perspective. On that behalf we want to examine their everyday lives grounded on the idea of historical dialectical materialism, which explores the dialectical relationship between the young adults and their environmental surroundings. In this context, we want to explore the everyday lives of the young adults based on their participation in their social practices such as with their family, friends, and at their school and workplaces. In this context, we found it theoretical interesting to investigate how young adults conduct their life, in relation to their possibilities of actions, emotions and self-understanding during the time of corona and furthermore how these factors have affected their conduct of everyday life. In this regard, we found that the three young people we interviewed have experienced a shift during the time of corona, which have given rise to new ways of conducting their everyday lives and new ways to participate in their existing social practices. Moreover, we found that all of the informers are strongly attached to their social aspects of their lives, where our three informers have experienced changes during the time of corona. The laws and restrictions established by the Danish Government furthermore influenced their social practices, in such a way that the young adults have restructured their participation as well as norms, routines and activities both in their social practices and in their everyday lives during the time of corona.

Indholdsfortegnelse

Indledning og problemfelt	4
Problemformulering	5
Uddybelse af problemformulering	5
Forskningsfeltet om unge og ungdomsliv	6
Teoriafsnit	7
Videnskabsteori	7
Kritisk psykologi	8
Betingelser.....	8
Livsførelse	9
Selvforståelse	12
Deltagelse	13
Handleevne, handlemuligheder og handlerum	14
Emotioner	16
Refleksioner over valgt teori	17
Metode	18
Interviewmetode	18
Valg af interviewmetode.....	18
Tematisering	19
Den virtuelle interviewsituation.....	19
Valg og rekruttering af informanter	20
Coronatidens implikationer.....	21
Kvalitetssikring i undersøgelsen	21
Etiske overvejelser	25
Transskribering.....	26
Kodning af interviews	27
Metodiske kritiske refleksioner	27
Informantforståelse og analysetilgang	28
Praksisforskning & Medforskerbegrebet	29
Førstepersons-perspektivet	29
Betingelses- betydnings- og begrundelsesanalyse	31
Analyse	32
Præsentation af informanter	32
Mark.....	32
Anna	32

Nina	32
Betingelses- betydning- og begrundelsesanalyse	33
Hjemmeliv i coronatiden	33
Det sociale liv i coronatiden	36
Festliv	41
Arbejde og skole i coronatiden	43
Hvordan unge overordnet forholder sig til coronatiden	46
Information om coronatiden	47
Restriktioner og love	49
At forholde sig til restriktioner og love	52
Sammenhængen mellem restriktionerne og de unges selvforståelse	54
Corona som virus	56
Coronatiden som samtaleemne	58
Diskussion	61
Mulighedsalmengørelse	61
Den offentlige portrættering	63
Konklusion	67
Efterrefleksion over undersøgelsen	69
Litteraturliste	70
Hjemmesider	70
Værker	72

Indledning og problemfelt

Vi står i øjeblikket over for en verdensomspændende pandemi i form af COVID-19-virussen, hvilket har haft og stadig har store konsekvenser hele verden over. COVID-19-virussen, i daglig tale kaldet og fremadrettet i vores projekt refereret til som coronavirussen, fik sit første store udbrud i Kina, hvorefter den bredte sig verden over. Virussen blev erklæret en pandemi den 11. marts 2020 af Verdenssundhedsorganisationen WHO (Sundhedsstyrelsen, 2020). Det blev den 27. februar derefter offentliggjort, at den første dansker var blevet smittet, og smitten bredte sig herefter (Styrelsen for patientsikkerhed, 2020). Virussen har medført en verdenskrise både sundhedsmæssigt, samfundsmæssigt og økonomisk. Der er i den sammenhæng blevet vedtaget adskillige restriktioner og love, der har været med til at skabe nogle særlige forhold i forbindelse med coronavirussen for at undgå yderligere smitte. Den 11. marts præsenterede regeringen en række tiltag, der fik konsekvenser for skoler, universiteter, offentligt ansatte, privatansatte, fritidstilbud og forsamlingssteder på over 100 mennesker (Stephensen & Hansen, 2020). Elever og medarbejdere blev sendt hjem, og alle skulle begynde at holde mindst to meters afstand til hinanden. Coronavirussen var for alvor en realitet, og noget vi i Danmark måtte forholde os til, den 17. marts, da der her blev indført forbud mod forsamlingssteder på over 10 personer, hvilket yderligere var med til at forårsage store ændringer i samfundet og menneskers hverdag (Ritzau, 2020). Offentlige og private arrangementer er derudover blevet aflyst eller rykket, eksamener er aflyst eller rykket (Smidt, 2020), mange har mistet jobs (Albrechtsen, 2020), og sociale initiativer er nødsaget til at aflyses eller afholdes på anden vis; eksempelvis online (Smidt, 2020). Dette skaber andre forhold for menneskers sociale aktivitet, og man kan forestille sig, at det sociale behov hos os mennesker derfor har været udfordret. Tiden fra den 11. marts til nu bliver fremadrettet i projektet refereret til som coronatiden.

I vores undersøgelse finder vi det interessant at undersøge, hvordan coronatiden har påvirket os mennesker, og vi er især interesseret i, hvordan de unges liv i coronatiden ser ud. Vi ser, at der i de offentlige medier og på de sociale medier har været fokus på blandt andet den ældre del af befolkningen og deres helbredsmæssige-, økonomiske- og arbejdssituation. Der har været fokus på småbørn, deres pasning og hvordan de kan lege uden smittefare. Samtidig blev der over for unge, især i starten af coronatiden, løftet pegefingre og skældt ud over manglende samfundssind, da nogle mødtes i større grupper og festede og hyggede sig (Mansø & Tofte, 2020). Der har også været et andet fokus på de unge: nemlig at de er blevet afskåret fra meget af den socialitet, de normalt er en del af og i den forbindelse har måtte opgive meget. Det

samvær og de fællesskaber de normalt indgår i, i deres hverdag, som eksempelvis skole, fritidsaktiviteter, cafe og byliv, har de i stort omfang givet afkald på (Lund, 2020).

Udgangspunktet for vores projekt bunder således i en inspiration af det fokus, der har været på de unge og deres liv i og efter de nye restriktioner fra Regeringen blev fremlagt. Vi er særligt interesserede i at undersøge, hvordan de unge selv oplever coronatiden, og om det har ændret nogle ting i deres liv personligt. Vi ønsker at bevæge os væk fra de offentlige stemmer omkring de unges gøre i denne tid, og i stedet zoome ind på nogle unges egne beskrivelser for at forstå det fra deres perspektiv. Vores interesse i at undersøge netop de unge, bunder i en akademisk såvel som personlig nysgerrighed omkring, hvordan man som ung oplever og håndterer sit liv i en så foranderlig tid.

Vi har i gruppen alle selv mærket en forandring i vores hverdag og måde at strukturere hverdagen på i coronatiden, men da vi alle har studie og arbejde, der i høj grad lægger op til at kunne arbejde hjemmefra, tænker vi, at yngre unge potentielt kan stå i situationer, hvor dette er mindre oplagt. Selvom vi synes, at mange ældre i ungdomsårene kunne være spændende at undersøge, synes vi, at 18-19-årige er særligt interessante at undersøge, da vi ser, der sker mange milepæle omkring denne alder. Det er en tid, hvor man kan vælge eller reflektere over, hvad der skal ske fremover, og da de er myndige, har de juridisk ret til at tage egne beslutninger. Vi har desuden valgt unge i samme aldersgruppe, så de på den måde bedre kan sammenlignes med hinanden. Alt dette har ført os til følgende problemformulering:

Problemformulering

Hvordan oplever og håndterer 18-19-årige deres hverdag i forbindelse med Regeringens restriktioner i samfundet, og hvilken betydning har coronatiden for disse unges daglige livsførelse?

Uddybelse af problemformulering

Vi har ud fra denne problemformulering fundet det oplagt at tage udgangspunkt i kritisk psykologi. Kritisk psykologi kan bidrage til at undersøge de unges oplevelse af coronatiden i et første-persons perspektiv. Da man i kritisk psykologi har fokus på at forstå individet i samspil med sine omgivelser, ser vi netop denne psykologi relevant, da vi vil forstå de 18-19-årige i den tid og i de omgivelser, der opstår i coronatiden. Vi vil uddybe kritisk psykologi, og hvordan

vi vil bruge det i vores teorikapitel, hvori vi også vil forklare begrebet daglig livsførelse, som refereret til i problemformuleringen.

For at kunne besvare vores problemformulering, vil vi interviewe tre unge for at få deres førstepersons perspektiv på, hvordan de oplever og håndterer restriktionerne, og hvilken betydning det har for dem. Vi vil analysere interviewene med en betydnings- betingelses og begrundelsesanalyse, samt med hjælp fra subjektforståelsen og analysebegreber fra den kritiske psykologi. Vi vil i en diskussion desuden diskutere dele af vores fund fra analysen for at nuancere disse og forstå dem ud fra nogle af de holdninger, der i mediebilledet er opstået i coronatiden.

Forskningsfeltet om unge og ungdomsliv

Vi er opmærksomme på, at vi med de unge som genstand for vores undersøgelse, skriver os ind i et omfattende forskningsfelt. Der findes en masse teorier om unge og ungdomsliv, og som Center for Ungdomsforskning beskriver, så handler forskningen inden for unge om at anlægge “de unges perspektiver på det liv, de lever, og de livsvilkår, der præger ungdomslivet” (Center For Ungdomsforskning, 2020). I vores undersøgelse ønsker vi at undersøge de unges hverdag i forhold til de livsvilkår, coronatiden har ført med sig. Vi er derfor i langt højere grad interesserede i at undersøge den samfundsmæssige tilstands betydning for ungdomslivet, end de livsvilkår der generelt gør sig gældende som ung. Det er dermed ikke en undersøgelse af, hvordan det er at være ung generelt, men specifikt hvordan coronatiden opleves af tre unge mennesker på 18 og 19 år og dermed, hvordan de influeres af denne samfundsmæssige tilstand. Idet unge er genstand for vores undersøgelse, og vi anlægger de unges perspektiv på nogle livsvilkår, bidrager vi dog uundgåeligt til en del af ungdomsforskningen. Vores sigte i undersøgelsen her, retter sig dog i højere grad mod at bidrage til forskningen af coronatidens indvirkning på menneskers hverdag og helt specifikt ud fra tre unge menneskers stemmer.

Teoriafsnit

Vi vil i vores teoriafsnit redegøre for vores teoretiske afsæt. Vi har valgt at anvende udvalgte hovedteoretikere indenfor kritisk psykologi, heriblandt Ole Dreier, da han behandler kritiske psykologiske begreber, der er relevante i forhold til at undersøge, hvordan unge indgår i og deltager i sociale praksisser i coronatiden. Vi anvender tekster af Dreier herunder 'Den Kritiske Psykologi' (1979) og 'Subjectivity and Social Practice' (2003), som vi har anvendt til at belyse ovenstående. Vi har derudover beskæftiget os med Klaus Holzkamp, da han behandler begrebet *livsførelse*, hvilket bliver væsentligt for at forstå, hvordan unge fører deres liv, samt hvilke faktorer der spiller ind i deres livsførelse. Desuden inddrager vi Ernst Schraube og Charlotte Højholt, der lige såvel begriber menneskers *deltagelse* i sociale praksisser samt deres *daglige livsførelse*. Dertil har vi gjort brug af Vibeke Jartoft og Lasse Jensen til at fastlægge vores videnskabsteoretiske afsæt, som funderer på historisk dialektisk-materialisme. Vi har desuden brugt dem til at give en større forståelse af de kritiske psykologiske begreber og den kritiske psykologi i sig selv. Vi vil dermed fastslå, at vi i vores undersøgelse ønsker at arbejde kritisk psykologisk med udgangspunkt i historisk dialektisk-materialisme som vores videnskabsteoretiske afsæt, og at vi med denne undersøgelse har gjort brug af flere teoretikere herunder Dreier, Holzkamp med flere, der fungerer som vores teoretiske grundlag.

Videnskabsteori

Det videnskabsteoretiske udgangspunkt inden for kritisk psykologi bygger på historisk dialektisk-materialisme. Det funderer på en forståelse af, at mennesket og verden indgår i et vekselvirkende forhold, hvor de gensidigt påvirker hinanden (Jartoft, 1996: 182). Den kritiske psykologi trækker på den kulturhistoriske skole inspireret af den sovjetiske psykologi, også kendt som virksomhedsteorien. Virksomhedsteorien anser mennesket som aktivt deltagende i mødet med andre mennesker samt den samfundsmæssige omverden. Fænomener og menneskers psykiske processer undersøges derfor ikke som noget, der udvikles i sig selv men ud fra en samfundsmæssigt-historisk udviklingsproces, som subjektet indgår i (Dreier, 1979: 10-11). Menneskets problemer må dermed ikke forstås isoleret set, men på baggrund af de livssammenhænge, som problemerne udspiller sig i. Kritisk psykologi anser således menneskets natur som samfundsmæssigt og historisk konstrueret, hvilket kan begrundes, idet menneskers behov er udviklet i et historisk samspil mellem mennesker og deres handlemuligheder (Jartoft, 1996: 184).

Den historisk dialektisk-materialistiske forståelse belyser altså menneskets handlinger ud fra en dialektisk og dynamisk proces mellem individ og samfund. Menneskets aktive deltagelse er såvel med til at skabe dets egne *livsbetingelser*, hvilket også er med til at skabe dets selv. Samtidig er mennesket underlagt nogle *objektive betingelser* i form af samfundsmæssige krav, der både kan betragtes som muligheder og begrænsninger (Jartoft, 1996: 183). Dermed bestemmes mennesket både af dets ydre betingelser, men er samtidig medbestemmende af disse betingelser og dermed også dets eget liv. Mennesket skaber, opretholder og ændrer altså disse betingelser, som det selv fungerer og agerer i (ibid.: 183).

Dette videnskabsteoretiske perspektiv danner således grundlag for, hvordan vi opfatter og betragter de unge i deres håndtering af at føre deres hverdag under coronatiden. Vi ser dem som medskabende deltagere af deres eget liv og deres betingelser, og samtidig betragter vi dem som bestemt under nogle samfundsmæssige betingelser og krav. På den måde prøver vi både at forstå, hvordan de unge selv skaber deres livsbetingelser og livsførelse, samt hvilken betydning de mere samfundsmæssige specifikke betingelser har for deres *handlemuligheder* i forhold til coronatiden.

Kritisk psykologi

Vi vil i det følgende redegøre for de kritisk psykologiske begreber vi har valgt at anvende. Vi har dertil valgt at dele afsnittene op i *betingelser*, *livsførelse*, *selvforståelse*, *deltagelse*, *handleevne*, *handlemuligheder* og *handlerum* og til sidst *emotioner*. I hvert afsnit vil der blive uddybet flere tilhørende begreber.

Betingelser

Det er afgørende at undersøge subjektet i forhold til dets betingelser, da disse er med til at præge subjektets handlinger. Mennesket kan siges at være subjekt for sine handlinger, idet mennesket bevidst forholder sig til sine handlinger og udfører disse på baggrund af bagvedliggende intentioner, meninger og betydninger. Menneskets bevidste handlinger præger således det samfund, det tager del i, hvorfor mennesket giveligt påvirker dets samfundsmæssige liv og omgivelser. De samfundsmæssige vilkår, som subjektet selv er medskaber af, opstiller samtidig nogle betingelser for subjektet. Mennesket er dertil også bestemt af objektive betingelser. Det forklarer, hvorfor subjektet undersøges i dets konkrete og situerede kontekst,

da det er med henblik på at opnå indsigt i de betingelser, som subjektet agerer under (Jartoft, 1996: 183).

Dreier forklarer menneskets udvikling som at den “nødvendiggøres og muliggøres af realitetens egen udvikling, og menneskers realisering af disse nødvendigheder og muligheder bidrager i sin tur selv til udviklingen af reelle livsbetingelser” (Dreier, 1979: 10). Det vil sige, at mennesket udvikler sig i takt med dets omgivers udvikling, som det i øvrigt selv er medskabere af. Subjektet og samfundet påvirker således hinanden i et dialektisk forhold, hvortil de gældende livsbetingelser konstant forhandles i en dynamisk proces. Betingelserne vil derfor både have muligheder og begrænsninger for det enkelte subjekt i dets livsførelse, hvortil udfaldet afhænger af, hvordan subjektet vælger at handle ud fra de betingelser, det lever i (Jartoft, 1996: 200). Vi ønsker dermed at undersøge, hvilke betingelser der gør sig gældende for vores informanter, i forhold til hvorledes vores informanter handler ud fra deres betingelser, samt hvilke muligheder og begrænsninger de opstillede betingelser fører med sig, samt hvordan subjekterne er med til at skabe og påvirke betingelserne.

Betingelser læner sig således op ad den kritiske psykologiske videnskabs teori, idet:

“Critical psychology (Holzkamp, 1983; Schraube & Osterkamp, 2013) theorizes human beings as social beings living in societies by taking part in re-producing and changing their social conditions of life. It argues that psychology must study human beings from the standpoint and perspective of individual subjects in their immediate situation within an overall social structure.” (Dreier, 2016: 16).

Det begriber altså, hvordan subjektet både er skabt samt skaber af dets betingelser. Det bliver i den sammenhæng væsentligt at betragte subjektet i dets situerede kontekst, eftersom kritisk psykologi funderer på et historisk dialektisk materialistisk subjekt, hvor subjektet iagttages i forhold til dets sociale strukturer og betingelser.

Livsførelse

Vi vil i det følgende betragte begrebet livsførelse, da det behandler menneskets hverdagsliv, hvilket kan hjælpe os til at undersøge unges liv i coronatiden. Begrebet undersøger menneskets aktive deltagelse i og på tværs af dets sociale praksisser. Det indfanger, hvordan subjektet

organiserer, arrangerer og indgår i sociale sammenhænge i dets dagligdag. Livsførelse forholder sig samtidigt til, hvordan mennesket producerer og reproducerer dets dagligdag via dets daglige aktiviteter, rutiner og organiseringer. De sociale strukturer præger således også subjektet, idet subjektet indgår, handler og lever i overensstemmelse med disse (Højholt & Schraube, 2016: 1). Samtidig er livsførelsen med til at strukturere subjektets personlighed:

“Udformningen af den personlige livsførelse i den samfundsmæssige praksisstruktur kan ses som det grundlag, hvorpå det enkelte subjekt strukturerer sin personlighed. Når subjektet udformer og forandrer sin livsførelses praktiske struktur, danner, udformer og forandrer det sin personligheds væsentlige indhold og udfordringer” (Holzkamp, 1998: 91).

Når man former sit liv, står man altid overfor forskellige krav fra forskellige områder af sit liv. Man skal integrere disse krav i sin daglige livsførelse med kompromisser, prioriteringer og en rutinisering af hverdagens aktiviteter, for at få hverdagen til at køre (Holzkamp, 1998: 90). Rutiner kan eksempelvis være, hvornår man står op, spiser morgenmad, tager på arbejdet med mere. Det er disse rutiner, der sørger for, at livet går videre og er en essentiel del af den daglige livsførelse (ibid.: 94). Den rutinisering man udvikler, kan ikke ses som nogensinde at være endegyldigt nået til en stationær tilstand. Den skal tværtimod hele tiden genskabes og skal sikres mod forskellige forstyrrelser. Man kan eksempelvis se det, når man møder krav fra venner, familien, arbejde eller andet, som man skal indgå i forskellige arrangementer med. Som helhed betegner Holzkamp dermed organiseringen af livsførelsen som: “arrangement af arrangementerne” (ibid.: 95), og at: “Det aktive resultat, livsførelsen skal frembringe, kan således karakteriseres som en aktiv integration af de forskellige “krav” fra de enkelte daglige “livsområder”, som fremtræder på forskellige måder på forskellige kravniveauer” (ibid.: 95). Livsførelse skal derfor ses som en aktivitet, der foregår hver eneste dag for at integrere og organisere de forskellige og eventuelt modstridende krav, man står overfor (ibid.: 113). Udover det, præges den daglige livsførelse af den såkaldte dobbelte subjektive problematik. Det indebærer, at man på den ene side vil udvide sine livsforhold og på den anden side vende den selvsamme mulighed ryggen, da det kan være en trussel mod ens nuværende tilværelses stabilitet. Det vil sige, at der ligger en indre konflikt omkring lysten til at udvide sine livsforhold (ibid.: 90).

I forhold til at ændre sine livsforhold og sine livsbetingelser er subjektet relativt autonomt, da det råder over nogle frihedsgrader. For at tage eksemplet med morgenrutiner, så er subjektet

måske nødt til at stå op på et bestemt tidspunkt for at nå på arbejde, men subjektet kan også vælge at blive i sengen. Autonomien kan være mere eller mindre begrænset, men den vil altid være der til en vis grad, da livsførelsen ellers ville ophæve sig selv (Holzkamp, 1998: 95). Derfor skal livsførelsen forstås som en aktiv præstation, og den relative autonomitet, eller frihedsgraderne, medfører, at subjektet ikke blot tilpasser sig samfundet og sine omgivelser, men også er med til at skabe og forandre dem. Samtidig er det vigtigt at pointere, at den daglige livsførelse forstås som: “relativt autonom” over for de samfundsmæssige forhold, da den ikke er “betinget” af dem, men blot “begrundet” i dem som handlemuligheder” (ibid.: 110).

Livsførelse begriber alt menneskelig aktivitet og deltagelse i sociale sammenhænge, hvilket ifølge Dreier kan beskrives som: ”a powerful tool for capturing human subjectivity from the standpoint of where and how subjects live their everyday lives in societal structures of practice” (Dreier, 2016: 15). Begrebet bliver dermed et værktøj til at undersøge subjektet som situeret i dets sociale kontekster. Det pointerer Dreier yderligere idet:

“We gain a richer and more adequate grasp of persons as social beings by analyzing how they conduct their everyday life. It also lets us inquire into how the abilities, experiences, reasons, understandings, concerns, etc. of persons are associated with their conduct of life and affected by it, as well as how socio-structural forces affect their conduct of life” (Dreier, 2016: 17).

Menneskets livsførelse kan dermed forklare, hvad der ligger til grund for de handlinger subjektet udfører, samt hvilke faktorer der præger subjektet i dets livsførelse.

Livsførelse funderer på menneskets meningsdannelse, idet ”Living one’s life includes what we could call the subject’s specific integrative sensibility and way of sense-making without which the conduct of life would not be possible.” (Højholt & Schraube, 2016: 6). Menneskets livsførelse er et udtryk for hvilke aktiviteter, der er meningsskabende for subjektet, idet subjektet, som tidligere beskrevet, indgår i sociale praksisser, der funderer på bagvedliggende intentioner eller meninger for subjektet. I den forbindelse undersøges subjektet på baggrund af et første-persons perspektiv, idet man derved kan udvinde dets psykiske bevidsthed og dets bagvedliggende meninger (Dreier, 2016: 16).

Menneskets livsførelse skal anskues i forhold til alle dets sociale situationer og aktiviteter, hvorfor det ikke er tilstrækkeligt kun at undersøge subjektet i enkelte sociale kontekster. Det

skal derimod forstås på tværs af alle dets kontekster (Dreier, 2016: 17). Holzkamp beskriver, at livsførelse skal tænkes som en “formidlende kategori mellem subjekt og samfundsmæssige strukturer, og der lægges særlig vægt på subjektets handlerum i forhold til disse strukturer” (Holzkamp, 1998: 96). Det er ved at undersøge subjektets deltagelse på tværs af alle dets sociale praksisser, at man kan begribe dets daglige livsførelse. Ved at analysere subjekternes livsførelse, analyserer man dermed, hvordan subjekter fører deres liv i samvirke med andre subjekter og med udgangspunkt i dets forskellige kontekster (Højholt & Schraube, 2016: 6). De subjekter som er involveret i det pågældende subjekts livsførelse er, lige så vel som dets kontekster, med til at præge subjektets livsførelse. Det skyldes, at vi, fælles med de subjekter vi interagerer med, forhandler, samarbejder og problematiserer, hvorledes den pågældende praksis skal forstås. Det vil samtidig præge subjektets handlinger i andre sammenhænge (ibid.: 6). Dét at undersøge subjektets livsførelse på tværs af dets kontekster, kan begrebsliggøres som subjektets livsbane (ibid.: 7).

Vi ønsker dermed at undersøge vores informanternes rutiner, arrangementer og aktiviteter for at få kendskab til deres hverdag, personlighed og livsførelse. Det bliver dernæst interessant at undersøge disse faktorer i forhold til coronatiden, og hvorledes dette har præget vores informanter. Det åbner dertil op for at belyse vores informanternes intentioner og meningsdannelse via deres livsførelse, samt undersøge de sociale strukturer de både selv er med til at skabe samt selv fungerer under.

Selvforståelse

Menneskets selvforståelse kan beskrives som: “A person’s self-understanding is her understanding of herself as the one who conducts her life the way she does (Dreier, 2008a, 2011b, 2015a)” (Dreier, 2016: 23). Det forklarer, hvordan mennesket på baggrund af dets selvforståelse kan føre sit liv, da det kræver at udvikle en selvforståelse for at udvikle sin daglige livsførelse. Selvforståelse handler om en forståelse af, hvorfor man gør, som man gør, og en forståelse af at føre sit liv som man gør, eller sine grunde til at ændre sin livsførelse (Holzkamp, 1998: 90).

Menneskets selvforståelse er afgørende for dets handleevne, idet: ”Her self-understanding arises from her conduct of everyday life, remains grounded in it and guides its realization.” (Dreier, 2016: 23). Det betyder således, at menneskets selvforståelse, skabes ud fra dets

livsførelse, idet selvforståelsen retter menneskets livsførelse mod dets egne interesser, meninger og mål i livet. Selvforståelsen kan dermed guide mennesket i dets livsførelse og herunder dets handlinger, idet selvforståelsen informerer mennesket om dets eget livsførelse, lige så vel som det udspringer fra det (ibid.: 25). Idet menneskets selvforståelse skabes ud fra dets livsførelse, må det også betyde, at det skabes ud fra dets interaktioner og relationer på tværs af dets sociale kontekster. Menneskets sociale kontekster kan dermed siges at være med til at producere og reproducere menneskets selvforståelse (ibid.: 25).

Vi vil undersøge vores informanternes selvforståelse med formålet om at begribe, hvordan de forstår sig selv i forhold til, hvordan de fører deres liv og omvendt også, hvordan deres livsførelse i coronatiden bliver et udtryk for deres selvforståelse.

Deltagelse

Vi vil i det følgende afsnit behandle begrebet deltagelse. Deltagelse begriber subjektet som deltager i sociale praksisser: "Persons, literally, are participants in social practices." (Dreier, 2016: 20). Deltagelse er i den forbindelse et begreb til at anskue menneskets aktive deltagelse i sociale sammenhænge, hvortil det giver mulighed for at undersøge hvordan, hvor og i forhold til hvad mennesket handler (Jensen, 2014: 296). Menneskets handlinger kan dermed siges at forbinde subjektet og samfundet via subjektets deltagelse i samfundet, hvor subjektet er med til at skabe sig selv samt dets betingelser i en gensidig og dynamisk proces (Jartoft, 1996: 183).

Der er i den forbindelse særlige forhold, der påvirker subjektets deltagelse, herunder de sociale og samfundsmæssige strukturer, som subjektet fungerer i. Det er derfor afgørende at forstå subjektets handlinger ud fra dets tid og sted, altså ud fra den kontekst subjektets handlinger udføres i. Det skyldes, at i alle de sociale praksisser, som subjekter indgår i, vil der være nogle særlige normer og regler, der gør sig gældende i den enkelte praksis. Det kræver derfor, at subjektet imødekommer disse normer og regler i dets deltagelse, hvilket således vil præge dets handlinger (Jensen, 2014: 297). Det gælder ligeledes sociale positioneringer, da disse samtidig er med til at præge subjektets handlinger alt afhængig af, hvilken position deltageren besidder og dermed hvilke handlemuligheder, der medfølger (ibid.: 297). Et andet aspekt der præger menneskers handlinger, er hvorvidt handlingerne er meningsdannende for det enkelte subjekt. Subjektets handlinger kan derved forklares ud fra dets bagvedliggende intentioner. Det bidrager således til at klarlægge, hvad der ligger bag menneskets handlinger i forhold til, hvad

der skaber mening for det enkelte subjekt (ibid.: 297). Det forklarer, hvorfor mennesket deltager i dets udvalgte praksisser, da disse praksisser er meningsdannende for det enkelte subjekt. Mennesker forholder sig aktivt bevidst til deres egen deltagelse og handlinger, hvorfor der vil være bagvedliggende intentioner og meninger for subjektet i dets deltagelse "From their practice in local contexts, subjects evaluate, articulate, connect and generalize the premises of their participation and points of view on social practice in its local, contextual diversity." (Dreier, 2003: 25). Det er i den forbindelse væsentligt at undersøge mennesket i forhold til dets lokale kontekster, da disse kan være adgangsgivende til subjektets tanker, meninger og overbevisninger (ibid.: 16).

Det skal yderligere pointeres, at idet subjekter deltager i sociale praksisser, indgår det i et samspil med andre deltagere. Den sociale kontekst som subjektet indgår i, afhænger derfor ikke udelukkende af det enkelte subjekts deltagelse eller handlinger, men af alle deltagernes handlinger. Subjektets handlinger vil dermed både præge dets selv, men også de andre deltagere samt den praksis det indgår i (Dreier, 2003: 16). Det kan følgelig siges, at mennesket fungerer som deltagere i sociale praksisser, der i samspil med andre deltagere indgår i en dynamisk proces, hvor deres handlinger både påvirker hinanden samt ligeledes med den pågældende praksis, de deltager i.

Vi synes, det er interessant at undersøge vores informanternes deltagelse i deres sociale praksisser for først at fremmest at undersøge, hvilke praksisser de deltager i og for derefter at kunne belyse, hvilke intentioner og meninger der ligger bag deres handlinger i de pågældende praksisser. Desuden vil vi undersøge, hvorledes informanternes deltagelse er påvirket af coronatiden.

Handleevne, handlemuligheder og handlerum

Mennesker skal, som tidligere beskrevet, ikke blot tilpasse sig i et statisk samfund, men bliver i kritisk psykologi set som medskabere af deres egne livsbetingelser (Jartoft, 1996: 196). Samfundet, sociale strukturer og sociale betingelser eksisterer altså ikke selvstændigt men i samspil med deltagernes handlinger, hvilke er med til at reproducere dem (Dreier, 2003: 14). Menneskets potentiale for at leve under nogle af de historiske betingelser, kaldes for deres handleevne (Jartoft, 1996: 196). At snakke om menneskers handleevne er centralt i den kritiske psykologi, da mennesker netop kan forholde sig til sine livsbetingelser og i fællesskab med

andre være med til at producere dem og ændre dem (ibid.: 186). Det ses netop som et potentiale eller en mulighed, da mennesker altid er udstyret med en handleevne, men at handleevnen skal forstås ud fra de omgivelser, mennesket er i (Jensen, 2014: 294). Det er gennem at handle, at mennesker kan skabe og forandre den verden, de lever i, og det betyder også, at de kan forholde sig til sig selv og deres omverden (Schraube, 2010: 99). Menneskers handleevne kan både være *udvidende* og *restriktiv*. Udvidende betyder, at man forsøger at ændre de fælles livsbetingelser til det bedre. Det hænger sammen med at handle *middelbart*, hvilket indebærer, at man forsøger at sikre sine egne og de fælles livsbetingelser på længere sigt. Den restriktive handleevne handler om, at man forsøger at indrette sig efter begrænsende og eksisterende betingelser. Det hænger sammen med at handle *umiddelbart*, hvilket vil sige, at man handler mere kortsigtet og indretter sig til de mere begrænsede og umiddelbare betingelser. I hverdagen handler man ofte umiddelbart, og der kan være gode grunde til at handle sådan, men på længere sigt kan det skade en selv. Man kommer nemlig ofte til at modarbejde de langsigtede og middelbare interesser, da man kun sikrer sig umiddelbart (Jartoft, 1996: 196, 197). I forlængelse af det er det relevant at tale om handlemuligheder. Når mennesker har en udvidende eller restriktiv handleevne, bliver deres handlemuligheder også udvidende eller restriktive. Handlemulighederne bliver altid realiseret i en konkret sammenhæng, og derfor er det i kritisk psykologi også essentielt at undersøge de sammenhænge, mennesker indgår i (Jensen, 2014: 294). De sammenhænge og samfundsmæssige forhold mennesker lever i, opstiller nogle betingelser. De betingelser skal ikke ses som uundgåelige nødvendigheder men skal i stedet ses som menneskets handlemuligheder (ibid.: 304). Netop fordi mennesker indgår i forskellige samfundsmæssige og sociale praksisser, kan de ikke egenrådigt styre deres eget liv. Fuld autonomi hos mennesket er ifølge Dreier ikke mulig (Dreier, 2016: 29). Samtidig sker deres handlinger i fællesskab med andre deltagere i en pågældende kontekst (Dreier, 2003: 15).

Som skrevet handler mennesker ud fra deres omgivelser. Det betyder, at mennesker handler ud fra de objektive betingelser, og dermed muligheder og begrænsninger, som deres livsbetingelser består af. Livsbetingelserne udgør altså deres handlerum. Når man handler i forhold til sine betingelser og muligheder, ændrer man på dem samtidig med, at de er ens forudsætninger for at handle. Man ændrer herved sin handleevne (Jartoft, 1996: 196).

Det kan kobles på vores undersøgelse, da vi ønsker at klarlægge informanternes handleevne og handlemuligheder i forhold til coronatiden samt undersøge, hvordan deres handlemuligheder

er påvirket af coronatiden og derudover, hvordan deres handlemuligheder er med til at påvirke coronatiden.

Emotioner

Emotioner er et centralt begreb at inddrage, da menneskets emotioner er med til at danne grundlag for menneskets væren i verden. Det skyldes, at menneskets emotioner er med til at rette menneskets tanker og handlinger mod dets problemer samt mål, hvorfor emotionerne bliver retningslinjer for menneskets livsførelse (Holzkamp-Osterkamp, 1979: 240).

Menneskers emotioner kan siges at gå forud for deres erkendelsesproces, således ”er den emotionelle vurdering af omverdensforholdene grundlag og forudgående trin for enhver erkendelsesproces, dvs. for en tænkning og handling som sætter spørgsmålstejn ved de bestående forhold.” (Holzkamp-Osterkamp, 1979: 243). Det vil sige, at menneskers emotioner giver anledning til deres erkendelsesproces, hvilket gør det muligt for mennesket at erkende sin pågældende livspraksis og sætte spørgsmålstejn ved denne samt sine livsbetingelser. Det forudsætter dog, at mennesket har et eksisterende erfaringsgrundlag for at kunne begribe nye begivenheder. Det kan i den sammenhæng udledes, at menneskets emotioner er med til at rette menneskets handling mod dets mål (ibid.: 243-244). Disse retningslinjer kan erfares på baggrund af menneskets emotionelle respons, idet denne respons vil guide mennesket mod dets interesser og mål i livet. Det må betyde, at emotionerne også hænger sammen med menneskets motivation for at handle (Jartoft, 1996: 199). Det kan relatere sig til menneskets udvidende handleevne, idet emotionerne her motiverer mennesket til at handle ud fra dets langsigtede mål (ibid.: 197).

Det er nu fastlagt, at menneskets emotioner søger at rette mennesket mod dets mål i livet, men det skal yderligere pointeres, at der er forskel på, hvorvidt emotionerne fremstår klare eller uklare. Emotioner er klare, når mennesket kender til sig selv og sine egne emotioner, samt føler tillid og accept fra og til sine sociale relationer. Emotioner er derimod uklare, når subjektet ikke er bevidst om sine emotioner i samme grad, og når dets sociale sammenhænge er modsigende, ambivalente og konfliktende. Det betyder, at menneskets emotionelle klarhed særligt afhænger af dets bevidsthed om sig selv og sine følelser, men samtidig også af dets relationelle omgang i sociale praksisser (Holzkamp-Osterkamp, 1979: 244-245). Det kan forklares ved: “Emotionernes klarhed, styrke og livlighed bestemmes altså af klarheden ved de livskrav og

mål, som den enkelte føler sig forpligtet af, og af de sociale relationers entydighed, differentiering og udviklingsmulighed.” (ibid.: 244). Menneskets emotionelle klarhed giver anledning til sunde, stærke og udviklingsmæssige relationer, hvorimod uklare emotioner kan føre til usunde og konfliktende relationer, hvortil mennesket kan opleve emotionel afmagt samtidig med, at det undviger konflikter (ibid.: 244-245). Emotioner kan dermed både være klare og handlingsanvisende, men de kan samtidig være uklare for subjektet (Jartoft, 1996: 199).

Menneskets emotionelle tilstand kan yderligere forklares ud fra dets subjektivitet samt dets sociale praksisser. Det forklarer Dreier som:

“My present, complex emotional state is a particular, concretely located, subjective evaluation of how I am where I am now. It emanates from my present location in relation to others in particular context and express my evaluation of its particular relevance structure to me.” (Dreier, 2003: 18).

Menneskets emotionelle tilstand afspejler dermed menneskets individuelle opfattelse af dets egen livsførelse, hvilket kan være vanskeligt og komplekst at bedømme. Det skal derfor pointeres, at menneskets emotionelle tilstand, samt dets bedømmelse af denne, ikke er fasttømrede størrelser, men derimod flydende, idet den emotionelle tilstand medierer mellem menneskets tid, sted og sociale virksomhed (ibid.: 23).

Vi synes i den sammenhæng, at det er relevant at inddrage begrebet om emotioner i vores projekt til at undersøge, hvorledes emotionerne hos vores informanter kommer til udtryk og hvorvidt de fremstår klare eller uklare samt, hvorledes det præger deres handlemuligheder samt livsførelse i coronatiden.

Refleksioner over valgt teori

Vi har anvendt en række kritisk psykologiske teoretikere, hvortil vi har anvendt forskellige tekster fra forskellige tidsperioder. Vi er i den forbindelse opmærksomme på, at de forskellige generationer vores teoretikere samt deres tekster er funderet i, har haft indflydelse på det endelige udkast af deres værker, da disse lige såvel er skabt i kraft af de betingelser og forhold, som de pågældende teoretikere samt teorierne i sin tid har levet i.

Metode

I følgende kapitel vil en beskrivelse af vores metodevalg samt analysetilgang forestå. Vi ønsker således først at beskrive vores metodiske overvejelser i forhold til valget af kvalitative interviews som metode og dernæst valget af analyse tilgangen indenfor kritisk psykologi.

Interviewmetode

I kapitlet her vil vi uddybe vores metodiske overvejelser i forhold til at anvende kvalitative interviews som metode, hvortil der til sidst i kapitlet vil være et afsnit om vores kritiske refleksioner over valget af metode.

Valg af interviewmetode

Vi har i projektet valgt, at vores empiri skal udgøres af tre interviews med unge i alderen 18-19 år. Vi har valgt at anvende interview som empiri, da vi mener, at vi på den måde får de bedste betingelser for at svare på, hvordan unge oplever deres hverdag i coronatiden. Det kvalitative interview er netop brugbart, når man vil undersøge menneskers oplevelse af noget, ligesom vi i dette bachelorprojekt ønsker at gøre (Brinkmann og Kvale 2015: 153). Vi har derudover valgt, at interviewformen er semistruktureret (ibid.: 37). Dette for at åbne op for informanternes beskrivelser af deres livsverden samt vores mulighed for at stille spørgsmål ud fra en specifik retning. Vi arbejder derfor både med forskningsspørgsmål og interviewspørgsmål i vores undersøgelse, da vi ved, at et godt forskningsspørgsmål ikke nødvendigvis egner sig særlig godt som interviewspørgsmål. Forskningsspørgsmålene lægger nemlig i høj grad op til en teoretisk forklaring, hvor interviewspørgsmålene i stedet har til opgave at indsamle beskrivelser (ibid.: 40). På baggrund af vores semistrukturerede tilgang har vi således tilrettelagt interviewspørgsmålene på en måde, hvor informanterne får mulighed for at tale frit og flydende inden for det tema, vi spørger ind til. Samtidig kan vi afvige fra interviewguiden, hvis informanterne fortæller noget, som vi finder relevant at forfølge (ibid.: 38). Med brugen af det semistrukturerede interview, åbner vi således op for både at have en form for struktur i forhold til, at vi ønsker viden om et særligt fænomen, nemlig coronatidens betydning for unges liv men samtidig også får de unges egne beskrivelser af deres oplevelser med. Vi ser, at det i forbindelse med vores kritisk psykologiske undersøgelse er en fordel, da vi ønsker at åbne op for en dialog, hvor vi som forskere i højere grad lader os følge af interviewet, og dermed lader informanterne være medforskere (Forchhammer, 2001: 31). Hertil

skal det nævnes, at vi i undersøgelsen tilskriver os Hysse Birgitte Forchhammes forståelse af interviewet som “en handlesammenhæng, med samtalen som vigtigt middel” (ibid.: 28) og dermed ikke Steiner Kvaales forståelse af interviewet som en samtale alene (ibid.: 28). Det betyder, at vi forstår interviewsituationerne som handlesammenhænge, hvor vi alle deltager og forhandler betingelser og handlemuligheder.

Tematisering

I forbindelse med vores udarbejdning af interviewguiden fandt vi det væsentligt at udføre et så godt teoretisk forarbejde som muligt, netop fordi forarbejde i en undersøgelse er nødvendigt, og fordi interviewguiden bør bygge på viden om det felt, vi er interesserede i at undersøge (Brinkmann & Tanggaard 2015: 37, 38). Det vil sige, at vi har os grundigt ind i teorien om kritisk psykologi og historisk dialektisk-materialisme. Derudover har vi læst artikler og rapporter om unge i coronatiden. Ud fra den viden har vi tematiseret vores interviewguide, så vi har indsamlet empiri, der relaterer sig til vores problemformulering. Vi er opmærksomme på, at der ved en sådan tematisering på forhånd kan blive rettet en kritik i forhold til, om vi kan blive for begrænset i vores tilgang til informanterne. Ifølge Brinkmann og Tanggaard er kritikere af at tematisere på forhånd og lave et godt teoretisk forarbejde, nervøse for, at man mindsker forskerens neutralitet og objektivitet (ibid.: 37). Den kritik kan have sin berettigelse, hvis man ønsker at gå så neutralt og objektivt til værks som muligt. Dog kan man argumentere for, at det aldrig er muligt at forholde sig fuldstændigt objektivt, da man som forsker netop er et menneske og ikke en robot. Dermed vil man altid tilgå den undersøgte genstand med sine forforståelser. Intentionen i vores undersøgelse er ikke at forholde os objektivt, da vi netop ønsker at undersøge unge ud fra en kritisk psykologisk tilgang, hvorfor vi finder det relevant, at vi som forskere går til interviewene med en teoretisk begrundet dagsorden (ibid.: 37). Det skal dog siges, at vi med de semistrukturerede interviews stadig bestræber os på at forholde os åbent i interviewsituationen for på den måde at kunne forfølge informantens beskrivelser i det omfang, det stadig relaterer sig til vores tematiske fokus i undersøgelsen. Som Brinkmann og Tanggaard udtrykker det, går vi således til interviewene med et åbent sind, men ikke med ”et tomt hoved” (ibid.: 27).

Den virtuelle interviewsituation

I forbindelse med coronatiden og Regeringens påbud om at blive hjemme og undgå for meget social kontakt, har vi været nødsaget til at udføre vores interviews over Zoom, som er et online

mødeformat (Zoom, 2020). Det betyder, at vi ikke har haft mulighed for at have en fysisk interaktion med vores informanter i interviewsituationen. Det er vi opmærksomme på kan have sine fordele og ulemper. Idet vi ønsker at komme så tæt på de unges livsverden som muligt, er det netop relevant at kunne skabe et trygt rum, der kan åbne op for informanternes ærlige beskrivelser af deres hverdag i coronatiden. Vi er opmærksomme på, at der kan skabes en vis tryghed ved at sidde sammen i et fysisk rum, og at der herigennem kan komme nogle relevante beskrivelser. Vi er samtidig opmærksomme på, at den fysiske del af et interview er relevant, og at faktorer som stemning, kropssprog og lignende kan være relevant i forståelsen af vores interviewpersoner. Med de forholdsregler, vi har været nødsaget til at tage i coronatiden i forhold til ikke at kunne mødes med vores informanter, mener vi dog, at interviews over Zoom er den bedste løsning. Vi vil argumentere for, at der kan skabes en anden tryghed, og måske en lige så brugbar tryghed, ved at interviewe over Zoom. Informanterne sidder nemlig i deres egne hjem, hvilket kan medføre en anden form for tryghed, end hvis vi havde mødtes et offentligt sted.

Valg og rekruttering af informanter

Vi har i vores undersøgelse valgt at interviewe tre forskellige unge mennesker, da vi mener, at det er et passende antal for at få svar på vores problemformulering. Ifølge Brinkmann og Tanggaard er de afgørende faktorer for antallet af informanter i en undersøgelse, hvilke ressourcer og rammer undersøgelsen tillader, samt hvilken varighed undersøgelsen er bundet op af (Brinkmann og Tanggaard 2015: 32). Vores tidsmæssige horisont gør, at vi har været nødt til at tage et valg om, hvordan vi skaber den empiri med mest mulig kvalitet i, som vi kan bearbejde grundigt. Valget er derfor faldet på tre interviews, da vi kan bruge vores kapacitet til at gå i dybden med disse og dermed ikke drukne i mængden af data (ibid.: 32). Derudover ved vi, at vi med de ressourcer vi har i forbindelse med bachelorprojektet, ikke vil kunne konkludere noget generaliserende for unge mennesker, og derfor er antallet af informanter ikke det afgørende for vores undersøgelse. Dette vil blive uddybet i afsnittet omhandlende validitet, reliabilitet og mulighedsalmengørelse.

Vores tre informanter udgøres af en pige på 18 år, som arbejder i en børnehave, efter at hun stoppede i gymnasiet i 1.g, og som vi kalder Nina, en anden pige på 19 år, der går i 2. g på STX, som vi kalder Anna, og en dreng på 19 år der læser til tømrer på EUD, som vi kalder Mark. Informanterne fremgår således ikke med deres rigtige navne.

I forhold til rekrutteringen af informanterne, skrev vi en SMS til vores informanter, om de havde lyst til at være med i vores undersøgelse. Nina er Emmas grandkusine, og Anna og Mark er Claras lillesøsters bekendte, så det var ligetil at få kontakt til dem. Vi er opmærksomme på, at det at vælge informanter der har en eller anden form for relation til os som forskere har sine fordele og ulemper, hvilket vi vil uddybe i afsnittet om vores etiske overvejelser.

Coronatidens implikationer

Coronatiden har således en påvirkning på selve interviewsituationen, men har også implikationer for vores undersøgelse generelt, da coronatiden har betydet lukkede biblioteker og dermed vanskeligere adgang til litteratur. Vi har derfor primært været nødt til at anvende litteratur, som vi har kunnet få adgang til online. Det betyder, at vi i undersøgelsen i høj grad anvender udvalgte artikler og kapitler fra primære kilder og ikke i lige så høj grad har haft mulighed for at benytte os af oprindelige bøger, da det ikke har været muligt at anskaffe disse. Vi har været nødt til at tænke mere kreativt i litteratursøgningen og samtidig forsøgt at bevare et fokus på at holde os så meget som muligt til primære kilder. Derudover har coronatiden medført, at samarbejdet mellem os fire gruppe-medlemmer er foregået virtuelt det meste af bachelorforløbet. Dette kan også have haft en indflydelse på, hvordan processen har forløbet og dermed have en indvirkning på projektet. De faglige diskussioner, som man i en fælles undersøgelse som vores normalt har, lægger det virtuelle format ikke i lige så høj grad op til, da online kommunikationen går langsommere, og da der ikke er adgang til kropssprog og mimik på samme måde. Det betyder, at vi ved at skulle kommunikere virtuelt fremfor at være fysisk sammen, ikke i samme kvalitative grad og lige så ofte, har haft mulighed for at spare med hinanden. Samtidig har tiden til fordybelse hver for sig dog været større og givet mulighed for, hver for sig at sætte sig godt ind i de forskellige elementer i projektet. Processen har dermed været en anden under coronatiden, end vi har oplevet det i tidligere semesterprojekter, hvilket har skabt andre forudsætninger for at skrive et fælles bachelorprojekt.

Kvalitetssikring i undersøgelsen

Når man laver en undersøgelse som denne, er det vigtigt at kvalitetssikre den, hvilket kan gøres ud fra forskellige kvalitetskriterier (Brinkmann & Tanggaard 2015: 524). Kvalitativ forskning er anderledes i forhold til eksperimentel forskning, hvor man er særdeles optaget af undersøgelsens validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. I kvalitativ forskning forsøger man

også at have fokus på disse, men det kan være sværere at måle og sørge for, at disse er opfyldt i den grad, som det forventes ved eksperimentel forskning. Kvalitativ forskning har ofte en interesse i ”at undersøge kontekstuelle forhold i mere ideografisk forstand” (ibid.: 523). Det betyder altså, at det i kvalitative undersøgelser ofte er enkelttilfælde, der er genstand for undersøgelse, hvor man søger ”beskrivelser af begrundelser for, beretninger om og oplevelser af bestemte fænomener” (ibid.: 523). Det er også tilfældet i undersøgelsen her, da vi har med tre informanter at gøre og dermed “kun” tre enkelttilfælde og samtidig ønsker at få deres subjektive beskrivelser af deres hverdag under coronatiden. Vi er dermed opmærksomme på, at vores undersøgelse skal kvalitetssikres ud fra mere nuancerede tilgange til validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Samtidig bliver det i forhold til vores kritisk psykologiske betingelses- betydning- og begrundelsesanalyse væsentligt at forholde sig til begrebet *mulighedsalmengørelse*. I stedet for at tale om generalisering, ønsker vi således i stedet at læne os op ad mulighedsalmengørelsen, der taler ind i en almengørelse af handlemuligheder hos individer frem for en generalisering af individer i sig selv. Dette uddybes senere i kapitlet. Ligeledes forholder vi os anderledes til reliabilitet og validitet, da vi forstår disse på den måde, som Thagaard advokerer for, nemlig som transparens i højere grad end reliabilitet og gyldighed i højere grad end validitet (Thagaard i Brinkmann & Tanggaard 2015: 522).

Reliabilitet/transparens

Reliabilitet omhandler i hvor høj grad, det er muligt at reproducere undersøgelsens resultater af andre forskere på andre tidspunkter. Vi kan i vores projekt ikke nå til den samme grad af reliabilitet, man eksempelvis kan ved eksperimentel forskning, da det er utopisk at forestille sig, at man kan genskabe samme interviewsituation og dermed resultater trods det, at man har de samme spørgsmål og informanter at arbejde ud fra og med (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 524). Vores mål med undersøgelsen er dog heller ikke at lægge op til en reproduktion af undersøgelsen og dens resultater, men vi ønsker i stedet en undersøgelse, der viser enkelte unges oplevelse af coronatiden fra et første-persons perspektiv. Med coronatiden kan man argumentere for, at reliabiliteten bliver endnu sværere at opnå i kraft af den særlige verdenssituation, vi er i. Det argumenterer vi for, da der er nogle særlige betingelser, der gør sig gældende i coronatiden, og netop fordi vi laver undersøgelsen i coronatiden, vil vores undersøgelse højst sandsynligt ikke kunne genskabes. Det betyder ikke, at vi ikke kan forsøge at højne reliabiliteten ved at holde os til et afgørende kvalitetskriterium i kvalitativ forskning, nemlig undersøgelsens transparens (ibid.: 523). Vi har derfor forsøgt at være så transparente og nøjagtige i beskrivelsen af undersøgelsens design og gennemførelse som muligt, så læseren

kan gennemskue undersøgelsens proces fra design til udførelse til analyse og slutteligt til resultater (ibid.: 523, 524).

Validitet/gyldighed

Når vi taler om validitet i en kvalitativ undersøgelse som vores, så gør vi det som sagt i højere grad i forhold til gyldigheden af vores undersøgelse og dens resultater. Det betyder, at vi lægger os op af den mere almene sproglige definition af begrebet, som henviser til “sandheden, rigtigheden og styrken af et udsagn” (Kvale og Brinkmann, 2015: 218). Validitet handler altså om, at en metode skal undersøge det, den har til formål at undersøge. Validitet i kvalitative undersøgelser kan siges ikke at være lige så nemt at få greb om, som i kvantitative undersøgelser, da vi her har at gøre med effekten af kontekster og individuelle forskelligheder frem for generaliserede love (Yardley, 2015: 259). For at skabe god kvalitet i en kvalitativ undersøgelse som vores, må det i stedet bero på en høj grad af metodologisk refleksion. I vores opgave kommer det til udtryk ved, at vi i en løbende refleksion eller kontrol af vores undersøgelse og dens resultater, må være opmærksomme på, at når vi ønsker at undersøge, hvordan unge oplever at føre deres liv i coronatiden, så er det også det, vi gør (ibid.: 321).

I forhold til graden af validitet og gyldighed i projektet, er det relevant at forholde sig kritisk til sin anvendte metode, hvilket vi har været opmærksomme på gennem hele undersøgelsen, og som vil blive beskrevet i afsnittet om vores kritiske refleksioner over vores anvendte metode. I validitetsspørgsmålet ser vi også, at der må indgå et element af at forholde sig til den teori, vi bruger, og hvorvidt denne er med til at undersøge det, som vi gerne vil og lægger op til at undersøge, hvilket vi har gjort løbende i hele projektet.

Mulighedsalmengørelse

I kraft af vores tidsmæssige ressourcer i bachelorprojektet har vi, som sagt, valgt at interviewe tre informanter. Vi ved, at vi med blot tre informanter ikke undersøger en tilstrækkelig mængde mennesker til at kunne generalisere vores resultater. Vores undersøgelse har dog heller ikke til formål at generalisere men snarere at få et eksemplarisk indblik i, hvordan unge kan opleve og agere i coronatiden. Desuden har vores undersøgelse til formål at almengøre i form af fælles betingelser, som har betydning for deres handlemuligheder. Sigtet i analysen er således at udvikle en mulighedsalmengørelse. Dette skal derfor ikke forstås som at almengøre eller generalisere egenskaber, følelser eller oplevelser hos subjektet men at undersøge, hvordan den enkelte bruger sine muligheder, og dermed på tværs af individuelle forhold, går i retning af

almengørelse af deres handlemuligheder (Jartoft, 1996: 202). ”Mulighedsalmengørelsen er baseret på den grundlæggende idé, at en gennemarbejdning af handlemuligheder og handlegrunde i ét menneskes situation allerede rummer almene og særlige forslag til, hvad der er typiske mulighedsrum.” (Mørck & Nissen, 2005: 135). Man prøver altså at analysere mere specifikke enkelttilfælde hen imod mere almene bestemmelser, som vi forstår findes på grund af den almene samfundsmæssige situation, de unge befinder sig i. Mennesket er ikke bundet op af betingelserne, men står i et mulighedsforhold til deres samfundsmæssige betingelser, hvor den enkelte må forholde sig til de givne handlemuligheder (Jartoft, 1996: 205). Det handler således om at undersøge, om der er noget fælles for de unges muligheder, og om der ses fælles måder at bruge dem på (ibid.: 205). Mulighedsalmengørelse vil efter analysen blive diskuteret i forhold til, hvordan informanterne hver især beskriver deres handlemuligheder, deres måder at bruge deres muligheder på og deres begrundelser for dette i coronatiden. Dette for at undersøge, om der kan ses nogle fælles træk blandt informanterne og dermed åbne op for en eventuel mulighedsalmengørelse. Vores undersøgelse vil stadig stå som et eksempel på, hvordan unges livsførelse og handlemuligheder kan være påvirket under coronatiden og på den måde åbne op for en debat om de betingelser, unge mennesker kan være influeret af. Samtidig vil vi med undersøgelsen også kunne åbne op for en diskussion om, hvordan og hvorvidt coronatiden i samfundet afspejles i informanterne, hvilket kan sige noget om samfundssituationens indvirkning. De resultater vi får ud fra vores tre informanter kan afspejle nogle tendenser, som givetvis kan opleves lignende hos andre unge mennesker.

I en diskussion vil vi således anvende analysens resultater i forhold til ovenstående og lægge op til spørgsmål omkring relevante fælles handlemuligheder i nogle bestemte betingelser. Det er også væsentligt at undersøge, om der er vigtige forskelle og se på, og om de adskiller sig, hvilket muligvis kan nuancere billedet af det almene (Mørck & Nissen, 2005: 135). For at kunne sige noget om vores undersøgelse, og den viden vi har tilegnet os gennem vores interviews af vores informanter, er målet i sidste ende, gennem almengørelse af deres handlemuligheder, at udvikle en fælles forståelse af de problematikker der ses i den situation subjekterne er involverede i, for dermed at åbne op for udvikling og forandringsperspektiver (Schraube, 2017: 33-34).

Etiske overvejelser

Etiske overvejelser og refleksioner er en væsentlig del af en forskningsproces, som vi af den grund også er opmærksomme på. De etiske spørgsmål præger hele forløbet af en interviewundersøgelse og er noget, der skal tages hensyn til både under udformning af spørgsmål, selve interviewsituationen, transskriberingen, analysen osv. I interviewsituationen skal der blandt andet tages hensyn til personlige konsekvenser for informanterne, for eksempel nervøsitet eller ændringer i selvopfattelse, og i analysen omfatter de etiske spørgsmål eksempelvis, hvor dybt interviewene kan analyseres og fortolkes (Brinkmann & Kvale, 2015: 107-108). “Etiske problemer opstår ofte på grund af de komplekse forhold, der er forbundet med at „udforske menneskers private liv og lægge beskrivelser åbent frem” (Birch et al. i Brinkmann & Kvale, 2015: 107). Da vi benytter os af interview som forskningsmetode, går vi ind og udforsker menneskers private liv, som vi skal være opmærksomme på gennem hele processen. Samspillet mellem interviewer og informant er ligeledes fyldt med etiske spørgsmål, da det kan være angstprovokerende eller udløse forsvarsmekanismer hos informanten samt hos intervieweren. Intervieweren skal således være opmærksom på mulige etiske overskridelser af subjektets personlige grænser og være opmærksom på den kommunikative dynamik i et interview (Brinkmann & Kvale, 2015: 53). Vi har derfor også gjort os disse overvejelser i forbindelse med vores interview med de unge. Da coronasituationen er en verdenskrise, som har påvirket mennesker på forskellige måder, har vi også været opmærksomme på, at de informanter vi interviewer kan være påvirkede på forskellige måder. Derfor er det væsentligt at holde sig for øje, at vi kan være i dialog med eksempelvis nogle subjekter, som i højere grad kan være psykisk påvirket og kan være mere følsomme over for emnet. Ligeledes kan vi gå ind i en samtale med en informant, der ikke har mærket den store forskel eller påvirkning.

Et fundamentalt etisk dilemma er, at forskeren ønsker, at interviewet skal være udforskende og dybtgående med risiko for at overskride personens grænser, men på den anden side med et ønske om at vise informanten stor respekt med risiko for at indsamle empiri, som ikke er dybdegående nok (Brinkmann & Kvale, 2015: 106). Det er derfor et dilemma, vi som interviewere også skal tage i betragtning og finde den rette balance i. For at finde denne balance sikrer vi blandt andet fortroligheden ved at anonymisere dem og give dem andre navne, så interviewpersonerne på den måde kan føle sig mere trygge i håb om, at det kan skabe mere åbenhed. Derudover gør vi dem også opmærksomme på, at de gerne må sige fra overfor spørgsmål, de føler overskrider deres grænser eller bliver for følsomme eller helt stoppe

interviewet, hvis dette synes bedst for dem. Samtidig prøver vi så vidt muligt at foretage opfølgende spørgsmål, så vi dermed også føler, vi får den dybdegående empiri, vi ønsker.

Vi har, som tidligere nævnt, været opmærksomme på, at nogle i gruppen har en form for relation til to af vores informanter, hvilket kan have en betydning i forhold til interviewene. Blandt andet har vi været opmærksomme på, at vi med relationen går til interviewene med nogle forforståelser, vi ikke ville have haft, hvis ikke vi havde et kendskab til informanterne på forhånd. På baggrund af det har vi netop bevidst valgt at have en primær og en sekundær interviewer, så det var den primære interviewer, der ikke havde et forhold til informanten.

Transskribering

I vores undersøgelse udgøres vores empiri af interviews, som vi har optaget og transskriberet. Vi er opmærksomme på, at idet man transskriberer, kan en mængde information gå tabt såsom kropssprog og stemmeføring samt sproglige fænomener som eksempelvis ironi (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 43). I vores undersøgelse er det væsentligste for os dog, at få beskrivelser af de unges hverdag i coronatiden og få dem på skrift, så vi kan bruge dem senere i en sproglig analyse. Hertil fandt vi transskription brugbar som metode til at behandle vores empiri. For at skabe de bedste forudsætninger for at få den præcise ordlyd med, lod vi dem, der havde interviewet transskribere interviewet efterfølgende (ibid.: 43). Derudover transskriberede vi også interviewene kort tid efter udførelsen for på den måde bedre at kunne huske, hvad der var blevet sagt under de respektive interviews (ibid.: 43).

I transskriptionsprocessen er det vigtigt at være så konsistent som muligt ved at lægge sig fast på, "hvordan man vil transskribere, og holder sig til det" (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 45). Derfor udformede vi nogle transskriptionskonventioner, som vi fulgte under transskriptionen (se øverst i bilag 1, 2 og 3). Transskriptionskonventionerne i undersøgelsen her, lægger op til vores formål om at undersøge meningsindholdet af interviewene og dermed ikke den egentlige sproglige stil hos informanterne, hvilket i så fald ville gøre at pauserne, overlapningerne og intonationerne i det sproglige samspil var af afgørende betydning (Kvale & Brinkmann, 2015: 241-242). Vi har dog medtaget pauser og enkelte fyldeord som 'øh', dog ikke med videre i analysen, men blot for at give et bedre indblik i informanternes talesprog og lade deres talestrøm være mere autentisk i transskriptionen.

Kodning af interviews

I forbindelse med behandlingen af vores interviews og fortolkningen af materialet til den videre analyse, benytter vi os af kodning i form af meningskondensering. Dette for at skabe overblik over og blive fortrolig med detaljerne i empirien samt de nøgleelementer, vi finder vigtige i beskrivelsen og fortolkningen af meningsindholdet i de tre forskellige interviews (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 47). Vi tog udgangspunkt i selve empirien, da vi startede med at kode og kategorisere materialet, og lod på den måde de interessante temaer fra empirien være styrende for kodningen. Dog havde vi samtidig vores teoretiske begreber i baghovedet, som kom til udtryk i en kommentar til hvert uddrag fra interviewet og dermed en begrebsdrevet meningskondensering (ibid.: 47). Vi kodede således interviewene både ud fra empirien i sig selv, men samtidig også ud fra en kritisk psykologisk vinkel (ibid.: 51). Eksempel på kodning ses her:

Interview person	Undertema	Citat fra interview	Kommentar om meningsindhold - hvad kan vi teoretisk sige med det her uddrag
Nina	Information om coronatiden	N: Uhh det ved jeg ikke [KP] årh det ved jeg ikke. Lad os nu sige, at jeg fik en påmindelse sådan ”husk nu at du ikke skal være sammen med for mange og husk at vaske dine hænder”, så ville jeg være sådan ”jeg ved det godt”.	Det er interessant at Nina føler sig godt informeret omkring coronatiden, og ikke føler at der mangel på information, hun udtrykker endda at yderligere tiltag ikke ville ændre på hendes handlinger, hvorfor det kan udledes at hun dermed stadig ville handle umiddelbart.

Metodiske kritiske refleksioner

I dette afsnit vil vi præsentere nogle kritiske refleksioner omkring vores metodiske tilgang og den måde, vi har brugt vores metode på samt pege på nogle alternativer, som kunne have været interessante, hvis de tidsmæssige rammer havde tilladt det.

Vores valg af kvalitative interviews som metode, har vi fundet brugbart for vores opgave for netop at få et indblik i vores informanternes subjektive oplevelse af coronatiden i et første-personers perspektiv. Vi har dog efterfølgende diskuteret andre mulige metodiske tilgange, som vi med fordel kunne have benyttet. Hvis vi havde haft mere tid til undersøgelsen, og hvis coronatiden havde tilladt det i forhold til restriktioner, kunne vi have valgt at lave feltobservationer med vores informanter og dermed følge dem i deres hverdag og observere den måde, de deltager og handler på i deres forskellige kontekster. Hvis vi havde haft muligheden for både at observere og interviewe dem, ville indholdet af empirien se anderledes ud, og vi ville måske få et mere nuanceret billede af deres daglige livsførelse. Herudover ville det give mulighed for blive mere bekendt med konkrete elementer i det dialektiske samspil vores informanter indgår i, i deres sociale praksisser. Da kritisk psykologi også har et fokus på den intersubjektive relation mellem forsker og medforsker, i form af at skabe en fælles forståelse og forandring af undersøgelsen, ville det have givet mening at dele vores analytiske betragtninger med vores informanter for dermed at se, hvorvidt de var enige i vores udsagn om dem. Samspillet med dem kunne dermed lede op til nye refleksioner og tanker i forhold til oplevelsen af coronatiden. Men som beskrevet har omstændighederne i forhold til coronatiden i forhold til tidshorisonten i projektet sat begrænsninger for at gøre det muligt.

En anden væsentlig ting vi har haft refleksioner omkring er tidshorisonten i forhold til coronatiden, da det er en tid, der strækker sig over en længere periode samtidig med, at det er en ny og anderledes tid. Det kan derfor have betydning for vores undersøgelse i forhold til, hvornår i perioden vi laver denne undersøgelse. Vi interviewer vores informanter i coronatiden, og dermed i en tid, hvor samfundet ændrer sig hurtigt, er vi opmærksomme på, at udfaldet af interviewene er afhængige af præcis, hvornår interviewene foregår. Hvis vi havde udført interviewene i starten af coronatiden eller senere i coronatiden, ville vores informanternes oplevelse af coronatiden potentielt se anderledes ud.

Informantforståelse og analysetilgang

Vi vil i følgende afsnit præsentere vores forståelse af vores informanter i forbindelse med praksisforskning og medforskerbegrebet. Vi vil desuden redegøre for første-personers perspektivet og afslutningsvis redegøre for vores analysetilgang i form betingelses-, betydnings- og begrundelsesanalyse.

Praksisforskning & Medforskerbegrebet

Praksisforskning inden for den kritiske psykologiske tradition handler som udgangspunkt om en dialektisk bevægelse og sammenhængen mellem teori og praksis, hvor man ønsker at bryde dikotomierne: teori vs. praksis, forsker vs. udforskede og subjekt vs. objekt (Mørck & Nissen, 2005: 123). Det vil sige, at man forstår, hvordan begge sider og forhold er forbundne og indbyrdes er afhængige af hinanden, og at de dermed ikke skal ses som opsplittet eller som uafhængige forhold (ibid.: 130). Denne forståelse lægger op til, at informanterne eller *forskningssubjekterne* ses som deltagende i forskningen og anses således som *medforskere*. Relationen mellem forsker og forskningssubjekterne kaldes også en *intersubjektiv relation*, hvilket vil sige, at man fraskriver sig at objektivisere subjekterne ved eksempelvis at betragte dem udefra for i stedet at anse subjekterne som en del af forandringen og udviklingen i selve praksissen og forskningen (ibid.: 130): ”Derfor er forslaget ikke at udforske subjektet eller subjektivitet som forskningsobjektet, men at gøre det til selve forskningsstandpunktet.” (Schraube, 2017: 33). Det vil sige, at forskningssubjekterne opfattes som kilden til viden og kilden til forståelse af de betingelser og betydninger, der omfatter det undersøgte problem i forskningen. I vores undersøgelse af de unges oplevelse af coronatiden, er vi altså interesserede i på visse punkter at opfatte de unge som medforskere. Når vi ønsker at undersøge de unges betingelser, begrundelser, emotioner, handlegrunde med mere, i forbindelse med coronatiden, er det vigtigt at være opmærksom på, at også de unge er med til at forstå, udvikle og forandre selve genstandsfeltet. Da forskningspraksissen anses som ”(...)grundlæggende dialogisk, deltagelsesorienteret og fælles – i videst muligt omfang udført med de berørte subjekter” (Schraube, 2017: 34), vil vi også argumentere for, at valget af semistrukturerede interviews åbner op for dette, da vi lader informanten blive en vidensproducerende deltager i undersøgelsen. Dette fordi vi med det semistrukturerede interview netop lægger op til en åbenhed i forhold til at forfølge det, informanterne fortæller os, så de får mulighed for at udfolde deres beskrivelser af deres hverdag og dermed bidrage til undersøgelsens vidensproduktion.

Førstepersons-perspektivet

Inden for kritisk psykologi tages der udgangspunkt i menneskets subjektivitet i første-persons perspektivet, da det handler om at fremhæve menneskers handlegrunde i et første-persons perspektiv (Schraube, 2010: 99). I kontrast til første-persons perspektivet står tredje-persons perspektivet, der ofte forbindes med noget objektivt. Her er blikket udefra, og det udspringer

af en differentiering mellem subjekt og objekt, hvor forskeren anses som subjektet for viden og den undersøgende som objektet for viden (ibid.: 92-93). Dette perspektiv hører blandt andet ofte til i naturvidenskaben og samfundsvidenskaben. Schraube argumenterer dog for, at det også dominerer inden for psykologien, hvilket han kritiserer, da han mener, at de undersøgte mennesker skal anses som værende subjekter ligesom forskeren, og dermed ikke skal objektiviseres (ibid.: 29). I et kritisk psykologisk perspektiv vil man derfor mene, at man med tredje-persons perspektivet udelukker forståelsen af det menneskelige "jeg" og dermed også "vi" (ibid.: 92-93). Gennem et første-persons perspektiv får man derimod indsigt i jeg'ets blik, som omfatter subjektets selv- og verdenserfaring, bevidsthed, følelser, tanker og handlinger (ibid.: 94-95). For at følge op på hvordan "vi" også er en del af første-persons perspektivet, menes der, at første-persons perspektivet for det første ikke udelukker, at det også omhandler andre subjekter, og for det andet også omhandler subjektets forståelse af andres tilgange til verden. Det indebærer dermed erkendelsen af andres jeg-perspektiv og forståelse af andres interesser og standpunkter (Schraube, 2010: 100). Den kritiske psykologiske tradition fokuserer på menneskets handleevne i en første-persons ontologi, da handleevne anses som en grundlæggende og karakteristisk egenskab ved mennesket, og det betragtes som den evne, der konstruerer menneskets subjektivitet i sammenhæng med den samfundsmæssige verden (ibid.: 99). Dette begrundes med, at menneskets handleevne forener de psykiske dimensioner som erfaring, bevidsthed, og emotionalitet, og at mennesket handler ud fra dem i forhold til dets livsbetingelser (ibid.: 99). Selvom mennesket subjektivt og individuelt erfarer nogle fænomener og handler i forhold til dem, så eksisterer mennesket aldrig kun for sig selv og er aldrig afsondret eller adskilt fra andre, verden og dets sociale liv (ibid.: 99). Dermed er menneskets erfaringsproces og udviklingen af dets handlegrunde i et første-person perspektiv også skabt af en gensidig påvirkning af samfundshistoriske-, sociale- og kulturelle forhold (ibid.: 99-100).

Som beskrevet, forsøger man inden for den kritiske psykologi at ophæve dikotomien mellem individ og dets sociale omverden. Når der bliver anvendt et første-persons perspektiv, og forskningen bliver struktureret ud fra subjektets standpunkt, vil netop det kunne lade sig gøre (Schraube, 2010: 93). Det vil sige, at når subjektet beskriver dets erfaring, deltagelse og handlinger i og med verden, giver det ligeledes indsigt i de betydninger, verden har for subjektet (ibid.: 101).

For at undersøge og forstå de unge i coronatiden, er vi netop interesseret i at forstå de unge ud

fra et første-persons perspektiv, idet vi er optagede af, hvordan de unge selv beskriver og oplever coronatidens betydning for deres hverdag. Dette for på den måde at få en forståelse af de betingelser, der gør sig gældende for de unge i coronatiden, samt hvilken betydning det har for deres daglige livsførelse og deres begrundelser for at handle, som de gør.

Betingelses- betydnings- og begrundelsesanalyse

Som optakt til analysen præsenteres her vores analyse tilgang, som er baseret på Vibeke Jartofts *betingelse-, betydnings - og begrundelsesanalyse*. Det er altså centralt i de første to led af analysetilgangen *betingelse og betydning* at forstå, hvad menneskers betingelser betyder for dem, hvilke handlemuligheder betingelserne giver dem, og hvilke muligheder og begrænsninger betingelserne giver dem for eventuelt at ændre deres livssituation (Jartoft, 1996: 205). Da mennesker ikke er bestemt af betingelserne, og betingelserne ikke forstås på én måde, findes der både muligheder og begrænsninger ved de betingelser, de unge lever i. Det betyder også, at mennesker handler og forholder sig forskelligt afhængigt af deres betingelser (ibid.: 205). Ved at analysere coronatidens betydning for vores informanter, undersøger vi således ud fra et første-persons perspektiv de betingelser, de unge lever i og er medskabere af, samt hvilken betydning informanternes betingelser har for dem og deres handlemuligheder. Vi forsøger således også at forstå, hvilke begrænsninger og muligheder de oplever ved deres betingelser og handlemuligheder. ”I begrundelsesanalysedelen forsøger man at få fat i de subjektive begrundelser, det vil sige, hvad der ligger bag at mennesker handler, som de gør.” (ibid.: 206). Subjektet vurderer her sine muligheder for at handle i forhold til sine betingelser på baggrund af sine erfaringer og oplevelser af begrænsninger og muligheder, som dermed er begrundelse for subjektets handlinger (ibid.: 206). Vi forsøger således også at analysere os frem til, hvad der ligger bag, at de unge handler, som de gør i coronatiden, og hvad deres begrundelse for deres handlinger er.

Ved at inddrage informanterne i første-person perspektiv som medforskere og forstå dem i sammenhæng af konkrete samfundsmæssige forhold og betingelser, vil vi i analysen således undersøge, hvilken betydning coronatiden har for de unges daglige livsførelse.

Analyse

I følgende kapitel vil vi først lave en kort præsentation af vores informanter. Herefter vil vi lave en analyse ud fra en betingelse- betydning og begrundelsesanalyse.

Præsentation af informanter

I det følgende afsnit vil vi kort præsentere vores interviewpersoner Mark, Anna og Nina. Dette for at give et billede af deres overordnede betingelser i deres liv, hvilket er væsentligt at have klarlagt inden den videre analyse af de tre informanters forskellige betingelser før og under coronatiden.

Mark

Mark er 19 år gammel og bor hjemme hos hans mor og far med sine to brødre (Bilag 3: 2, 6). Han er i lærer som tømrer på en erhvervskoleuddannelse (Bilag 3: 2). Udover det, ser han ofte sine venner og har en pige, han ser lidt til, og som han selv benævner som hans 'bolleven' (Bilag 3: 9).

Anna

Anna er 19 år, går på STX i 2.g og bor hjemme hos sine forældre. Hendes forældre er skilt, og hun bor derfor halvdelen af tiden hos hendes far sammen med hendes to små brødre og papmor, og den anden halvdel af tiden hos hendes mor sammen med hendes lillebror (Bilag 2: 2). I forhold til Annas skoleliv, går hun generelt op i at få gode karakterer i gymnasiet, så hun kan komme ind på den uddannelse, hun gerne vil. Udover gymnasiet arbejder Anna som butiksmedarbejder i en bager, hvilket hun har gjort de sidste 3,5 år. Anna har derudover en kæreste, som hun har været kæreste med i 8 måneder (Bilag 2: 3, 18).

Nina

Nina er 18 år gammel. Hun er oprindeligt fra Bornholm men bor nu i København i en lejlighed sammen med hendes to brødre og deres to venner. Hun arbejder til daglig som vikar i en børnehave og har derudover job på en bar på Halmtorvet, hvor hun dog kun nåede at have én vagt på grundet nedlukningen i forbindelse med coronavirussen (Bilag 1: 3, 4).

Betingelses- betydning- og begrundelsesanalyse

Følgende analyse udgøres af en betingelses- betydning og begrundelsesanalyse af vores tre informanternes hverdag i coronatiden. Vi ønsker således at analysere de betingelser, der gør sig gældende for henholdsvis Mark, Nina og Anna i coronatiden, samt hvilken betydning disse betingelser har for deres hverdagsliv. Herudover ønsker vi ligeledes at analysere de begrundelser, de unge har for at handle, som de gør i coronatiden. Analysen er inddelt i forskellige empiriske temaer, som giver et billede af, hvilke områder i informanternes liv, analyseafsnittet tager afsæt i. Disse er informanternes hjemmeliv, deres sociale liv, deres festliv samt deres arbejds- og skoleliv. Ydermere er der også nogle analyseafsnit, der i højere grad knytter sig til de unges forhold til coronatiden og coronavirussen generelt, information om coronavirussen og coronatiden som samtaleemne samt de restriktioner og love, som gør sig gældende i coronatiden.

Hjemmeliv i coronatiden

I forbindelse med betingelserne i de unges hverdag i coronatiden er det relevant at undersøge, hvordan deres hverdag derhjemme netop føres i coronatiden, samt hvordan betingelserne har en betydning for deres sociale praksis derhjemme. Følgende afsnit vil derfor udgøres af en analyse af Mark, Nina og Annas hjemmeliv, og hvordan deres betingelser og betingelsernes betydning kommer til udtryk.

De objektive betingelser som forsamlingsforbuddet og benyttelsen af hjælpepakker har en betydning for Annas hverdagsliv i coronatiden, idet hendes papmor: ”er blevet sat ud af arbejde, hun får stadig løn, men ude af arbejde, så hun er rigtig meget hjemme” (Bilag 2: 11). Samtidig fortæller Anna, at der hjemme hos hendes far ikke er så meget plads, og nu hvor hendes papmor er meget hjemme, laver Anna skole ”enten udenfor eller på mit værelse, eller hjemme hos min kæreste, når jeg er hos min far” (Bilag 2: 11). Vi ser her, hvordan betingelserne har haft betydning for hendes daglige livsførelse, idet hun har tilpasset sig betingelserne i form af hendes daglige rutiner og aktiviteter. Det forklarer hun, idet hun har fundet andre steder eller måder at studere derhjemme på, eftersom forholdene er anderledes under coronatiden end under hendes vante forhold. Det gør sig både gældende i forhold til de objektive betingelser, idet Anna skal studere hjemmefra men også i hendes mere konkrete betingelser, hvor hun fortæller, at hendes papmor er rigtigt meget hjemme, og at hun derfor finder andre steder og måder at studere derhjemme på.

I Marks familie er der også andre betingelser derhjemme i coronatiden. Selvom Mark udtaler, at livet derhjemme ”det er meget det samme. I forhold til ja, alting” (Bilag 3: 6), så er der alligevel nogle ændringer i hans betingelser, som i det følgende vil blive uddybet. Han fortæller, at hans forældre tager på arbejde, og at hans storebror er ved at uddanne sig til tømrer, mens hans lillebror går i folkeskole. Dog fortæller han også, at hans mor har arbejdet hjemme i en periode i coronatiden, og at hans lillebror går i virtuel skole (Bilag 3: 6). Han oplever altså ikke hans hverdag, og dermed hans betingelser, som ændrede, men beskriver alligevel en ændring. Når Mark beskriver en ændring, indikerer det, at Marks daglige livsførelse har ændret sig i form af de rutiner og aktiviteter, han indgår i med sin familie som social praksis. Han beskriver deres fælles hverdag som værende ‘meget det samme’, men samtidigt beskriver han en ændring, idet hans lillebror har virtuel skole derhjemme, og at hans mor også har arbejdet hjemme. Disse ændringer vil således påvirke deres familie som social praksis, samt deres deltagelse, eftersom det vil have en indvirkning på deres rutiner og aktiviteter. Samtidig fremhæver Mark begrænsningerne ved coronatiden, idet han synes “Det er røv kedeligt, det skal bare blive normalt igen.” (Bilag 3: 5). Det er interessant, at Mark giver udtryk for, hvordan coronatiden ikke har medført de største ændringer for ham, men samtidig udtrykker et ønske om, at alt skal blive normalt igen, og at han synes det er kedeligt. Det siger noget om betingelsernes betydning for Mark, hvortil han har overvejende uklare emotioner, eftersom han har modsatrettede følelser mod hvilke ændringer coronatiden har medført for ham, og han derfor har svært ved at begrunde, hvorfor han synes, coronatiden er ‘røv kedeligt’.

Mark beskriver at selve måden, de er sammen på derhjemme, stadig er den samme i coronatiden som før coronatiden, nemlig ved at ”vi spiser aftensmad sammen, ser en film sammen, drikker fredags øl og sådan noget. De familieting, det har ikke ændret sig på nogen måder” (Bilag: 3: 6). Det vidner om, at de i familien, ifølge Mark, overordnet har de samme aktiviteter, rutiner og arrangementer i deres hverdag, som før coronatiden. Det kommer altså her til udtryk, hvordan betingelserne både har påvirket familien til at ændre nogle rutiner og aktiviteter, som Mark ligesom i ovenstående ikke tillægger stor betydning, mens andre rutiner og aktiviteter er forblevet uændret, hvilket Mark i højere grad har fokus på.

Nina har ligesom Mark heller ikke en opfattelse af, at coronatiden har ændret hendes betingelser derhjemme. Inden coronatiden beskriver hun, at hun på en normal hverdag som vikar i børnehaven blev ringet op om morgenen:

”så tog jeg på arbejde og så kom jeg hjem og så var det altid noget hygge med dem der var hjemme. Min ene roomie han arbejder om aftenen, så han kommer først hjem kl. 22.00 og så laver han altid mad og så spiser vi altid... ofte sammen.” (Bilag 1: 4).

I coronatiden har Nina en oplevelse af, at livet derhjemme er meget normalt bortset fra, at hun arbejder mere end tidligere, da de mangler arbejdskraft i børnehaven. Hun arbejder derfor hver dag (Bilag 1: 4). Samtidig fortæller Nina, at hende og hendes fire roomies tog til Bornholm, hvor de var hos deres familier i tre uger i starten af coronatiden. Til spørgsmålet om, om der er noget der har ændret sig i forhold til deres fællesskab derhjemme, svarer hun, at ”det eneste anderledes var bare, at vi var på Bornholm i meget lang tid. (Bilag 1: 4). Nina oplever altså ikke selv, at de er sammen på en anden måde derhjemme nu, dog fortæller Nina, at de i starten af coronatiden brugte rigtig meget tid sammen derhjemme, fordi de alle sammen var hjemme fra arbejde og skole, men at de nu er tilbage til en mere normal hverdag (Bilag 1: 8). Det kan derudfra ses, at Ninas betingelser, i forhold til mængden de er sammen derhjemme, har ændret sig i coronatiden. Det er interessant, idet Nina beskriver, hvordan der ikke har været en stor ændring i deres hverdag derhjemme, samtidig med at hun fortæller, hvordan de hjemme hos hende har haft mere tid sammen, eftersom de hver især har været hjemme fra deres respektive beskæftigelser. Det illustrerer dermed, hvordan de i Ninas bofællesskab har haft en ændring i deres fælles deltagelse samt deres rutiner og aktiviteter. Det kommer til udtryk, da de under coronatiden er sammen på en anden måde, end de var før coronatiden. Samtidig vidner det om, at selvom Nina fremhæver ændringen i hendes hjemmeliv som en stor ændring, så tillægger hun det ikke stor betydning.

Opsummering

Vi ser altså i analyseafsnittet her, at både Anna, Mark og Nina oplever at være en del af nogle ændrede betingelser derhjemme i coronatiden. De ændrede betingelser der gør sig gældende i coronatiden, har altså vist at have betydning for hjemmelivet som social praksis. Samtidig bliver det tydeligt, hvordan især Mark og Nina ikke udtrykker at opleve en ændring derhjemme på trods af, at de beskriver en ændring.

Det sociale liv i coronatiden

Følgende analyseafsnit vil indeholde en undersøgelse af informanternes sociale liv i coronatiden. Dette fordi vi i vores interviews med informanterne oplever, at det sociale liv har en afgørende betydning for dem. Vi ønsker således at analysere, hvilke betingelser informanterne oplever at være en del af i forhold til deres sociale liv i coronatiden, samt hvilken betydning Regeringens restriktioner og love har for de sociale praksisser, de deltager i med venner og familie.

Betingelserne i forhold til det sociale liv har ændret sig under coronatiden for alle tre informanter. Mark oplever de objektive betingelser i coronatiden som begrænsende i forhold til det sociale, da han udtaler, at han er mere begrænset på mange sociale ting (Bilag 3: 4). Hertil nævner han også forsamlingsforbuddet på 10 mennesker, og at flere sociale arrangementer med folk, han ikke ser så tit, er blevet aflyst på grund af coronavirussen. Udover de aflyste arrangementer får Mark heller ikke set alle sine venner i sin hverdag i coronatiden (Bilag 3: 5). Mark har dog på trods heraf kontakt til sine venner samt ses med dem. Han fortæller hertil, at han i coronatiden har været sammen med flere end 10 mennesker flere gange (Bilag 3: 4). Derudover ses Mark også med en pige, som han ikke er kæreste med, og som han betegner som en 'bolleven'. Hende har han mødt med både før og i coronatiden, og de ses på den måde, de plejer at ses på (Bilag 3: 9). Mark fortæller, at de ikke har indgået nogen aftale om kun at være seksuelt sammen med hinanden i coronatiden og har i det hele taget ikke lavet nogle aftaler med hinanden i forhold til de restriktioner der er meldt ud omkring social kontakt (Bilag 3: 9). Det er i den forbindelse spændende, at Mark ikke er særlig påpasselig med sin 'bolleven', når han i et andet eksempel beskriver, hvordan andre restriktioner har en betydning for ham. Det kommer til udtryk, idet han kun opholder sig udenfor, når han er sammen med sine venner i coronatiden (Bilag 3: 4). Det viser således, at Mark forsøger at imødekomme de restriktioner, der gør gældende om at ses med mennesker udenfor. Samtidig viser det, at han er sammen med sine venner under nogle andre forhold, end han er vant til.

Anna oplever i lighed med Mark at deltage i flere udendørsaktiviteter under coronatiden og på den måde ses med hendes venner væk fra hjemmet (Bilag 2: 5). Til forskel fra Mark, ses Anna med hendes venner i mindre grupper og har derudover også nogle gange kontakt til sine venner over FaceTime (Bilag 2: 5). Annas omgangskreds i coronatiden er således blevet mindre, da hun ikke ses med lige så mange, som hun plejer (Bilag 2: 8). Det giver hun udtryk for særligt

kan give hende en følelse af ensomhed, hvorfor hun netop opsøger nogle af sine venner på virtuelle medier (Bilag 2: 5). Det vidner om, at hendes sociale praksisser har ændret sig og dermed også hendes deltagelse i hendes sociale praksisser fra før coronatiden til i coronatiden. I takt med de betingelser coronatiden har medført, deltager både Anna og hendes veninder på en anden måde i deres sociale praksis end de gjorde før, hvori de sammen skaber betingelserne i den pågældende sociale praksis. De er dermed influeret af deres betingelser lige såvel, som de er med til at influere disse, idet de mødes mindre og udendørs, når de mødes. Et eksempel på, at hun ikke ses med alle de venner hun plejer at ses med, kommer til syne i Annas beskrivelse af hendes ene veninde, som værende mere opmærksom på reglerne, da hun ikke vil med i sommerhus i coronatiden:

“Altså nu var vi et par piger i sommerhus og en af mine veninder ville ikke med, fordi hun ville godt kunne holde afstand fra os og vil egentlig kun mødes udendørs med lang afstand, så det er helt sikkert, at der er nogle af mine veninder, der tager det lidt mere regelret” (Bilag 2: 7).

Det illustrerer altså både, hvordan hendes sociale praksis har ændret sig, og yderligere hvordan de internt påvirker hinanden i den sociale praksis. Vi ser i den forbindelse, at veninden har været med til at påvirke Annas tanker og handlinger i forhold til Regeringens restriktioner, idet hun udtaler:

“(…) og så bliver man da en lille smule inspireret, og jeg forstår godt hendes synspunkter med, hvordan det kommer til at påvirke hende, og så har hun også nogle folk i sin tættere familie, som også er påvirket af det, og derfor vil jeg jo også hellere efterleve det, når jeg er sammen med hende, når jeg ved, hvordan det kan påvirke hendes nærmere familie” (Bilag 2: 8).

Der er her tale om en gensidig påvirkning i forhold til, hvordan Annas venindes handlinger har betydning for Annas tanker om, hvad der er rigtigt og forkert at gøre. Det præger ligeledes Anna til at handle i overensstemmelse med hendes venindes synspunkter, når Anna er sammen med sin veninde. Det viser, hvordan veninden kan have betydning for, at Anna handler udvidende, når de er sammen. Anna vil dog også påvirke hendes veninde, på baggrund af Annas handlinger når de er sammen, og de skaber dermed i fællesskab betingelserne for den sociale praksis. Anna fortæller dog samtidig, at hun selv har svært ved at efterleve disse forholdsregler

på trods af, at hun er inspireret af, at hendes veninde følger dem. Det bliver et udtryk for, at Anna har en restriktiv handleevne, idet hendes handlinger er rettet mod personlige interesser i større grad end mod samfundets fælles interesser. Anna kan dog siges at have klare emotioner mod denne holdning, eftersom hun udviser bevidsthed om og erkendelse hertil.

Udover at være social med hendes venner er Anna også social med hendes familie og kæreste i coronatiden, men også her har hun oplevet en ændring i forhold til før coronatiden. Her drejer det sig i højere grad om, at hun har brugt og stadig bruger mere tid sammen med sin familie i coronatiden (Bilag 2: 9). Det illustrerer, hvordan betingelserne har fået betydning for Anna. Hun beskriver dertil, at hun har et godt forhold til sin familie og til sin kæreste, som hun tit ses med (Bilag 2: 6). Det bliver tydeligt, at Annas sociale praksisser er af stor betydning for hende. I interviewet med Anna fortalte hun i den forbindelse også om hendes forældres betydning for hende og om, hvordan hun ser op til dem: “Det har nok noget at gøre med at [KP] at jeg sådan ser lidt op til mine forældre.” (Bilag 2: 17) og “Ja altså jeg tror, at hvis mine forældre de, de snakkede og distancerede sig mere end de gør nu, så vil jeg også gøre det, helt sikkert, altså jeg tror også det ville påvirke mig.” (Bilag 2: 16). Anna beskriver her, at hun til en vis grad er klar over, hvordan forældrene påvirker hendes holdninger idet, at hun ser op til dem. Det er et eksempel på, hvordan de sociale positioneringer i hendes familie som social praksis har betydning for, hvordan de hver især deltager i den sociale praksis. Det vidner samtidig om Annas klare emotioner mod hendes forældre og deres forhold. De klare emotioner i forhold til forældrene kan medføre, at Anna evner at vurdere sine livsbetingelser og herigennem kan rette sine handlinger og sin livsførelse mod sine mål. Hun udvikler dertil en selvforståelse gennem den sociale kontekst, hun indgår i med hendes forældre, idet hun influeres af deres livsførelse. Da de i coronatiden bruger meget tid sammen, er forældrene en større del af hendes daglige livsførelse, da de er en del af hendes rutiner og aktiviteter, hvortil hun arrangerer hendes tid sammen med dem.

Annas fokus på at være social, kan samtidig relateres til den ensomhedsfølelse, som hun giver udtryk for at kunne have: “(...) Men altså, når min kæreste så ikke er her, så føler man sig jo lidt mere ensom, fordi man ikke bare lige kan gå hen til nogle andre uden man lige skal tænke over det en ekstra gang” (Bilag 2: 6). Det at hun kan føle sig ensom, når hun er alene, kan sige noget om hendes selvforståelse i forhold til at trives bedst i sociale sammenhænge ved enten at være sammen med familie, venner eller kæreste. Det påvirker således også hendes deltagelse i

forhold til at opsøge sociale sammenhænge, når hun er alene, da hun netop trives bedst i sociale sammenhænge.

Ligesom Mark og Anna, sørger Nina også for at ses med venner og familie i coronatiden. Generelt gør de alle tre noget aktivt for at opretholde og fastholde deres sociale liv og dermed også deres deltagelse i deres sociale praksisser i coronatiden (Bilag 2: 5) (Bilag 1: 9) (Bilag 3: 5). For Nina ser det sådan ud, at hun især bruger meget tid med dem, hun bor sammen med. Dem hun plejer at ses med fra hendes efterskole eller fra Bornholm, ser hun dog ikke så meget i coronatiden (Bilag 1: 5). I lighed med Mark, har Nina også mødtes i parker, hvor de har været en større gruppe på omkring 10 eller 11 personer (Bilag 1: 9). Nina beskriver, at hun oplever, at hendes sociale liv i coronatiden er godt, men beskriver, ligesom Mark og Anna, at betingelserne for at være social er blevet anderledes i coronatiden. Hun nævner nemlig, at hun ikke kan ses med alle de venner, hun gerne ville, samt at der ikke er noget liv i byen, ingen fester og ingen festivaler (Bilag 1: 5). Det er her interessant, hvordan Nina giver udtryk for en ændring i hendes sociale liv, idet hun ikke kan ses med alle de venner, hun gerne ville i coronatiden samtidig med, at hun beskriver, at hendes sociale liv er godt i coronatiden. Hun har i den forbindelse uklare emotioner mod hendes sociale liv i coronatiden.

Nina beskriver ligesom Anna, at hun også har haft mere tid med hendes familie. Nina har også brugt mere tid med sin mor og sine tætteste venner, samt fået fire nye venner i den børnehave hun arbejder i, hvilke hun også bruger tid med uden for arbejdet i coronatiden (Bilag 1: 5, 23). Der har i den forbindelse været nogle muligheder forbundet med betingelserne for Nina. Nina har dog ikke været tæt sammen med hendes mormor på Bornholm, fordi mormoren ifølge Nina måske kunne dø af det (Bilag 1: 17). Hun beskriver dertil deres måde at have kontakt, som: ”Jeg skulle give hende nogle ting og så skulle jeg stille dem udenfor og vi stod og snakkede langt væk fra hinanden. Det var mærkeligt.” (Bilag 1: 17). Betingelserne har i den sammenhæng medført begrænsninger, idet Nina ikke kan ses med sin mormor. Dog udviser Nina en udvidende handleevne, idet hun tager forholdsreglerne alvorligt i forbindelse med hendes mormor, da hun netop er bange for, at mormoren kan blive smittet eller dø af coronavirussen. Nina har dertil klare emotioner mod coronavirussen i forhold til sin mormor, da hun bevidst handler således. Mark har til forskel fra Nina, været sammen med hans mormor og morfar seks-syv gange i coronatiden, da de ikke lider af nogle sygdomme. Dog har han slet ikke set hans farmor og hendes kæreste, da de er hårdere ramt helbredsmæssigt (Bilag 3: 7). Marks betingelser for at se hans bedsteforældre har ligeledes ændret sig i coronatiden. Mark

handler dertil også mere middelbart i forbindelse med at ses med hans farmor og hendes kæreste, idet han ikke ønsker, de skal blive ramt af coronavirussen, fordi de er i større fare for at blive alvorligt syge. Derfor er han, ligesom Nina, mere opmærksom på at handle på en måde, så han overholder forholdsreglerne i den sammenhæng.

I forhold til Ninas sociale praksis med hendes familie, fortæller hun, at de har en familietradition hver søndag (Bilag 1: 15), hvortil hun beskriver, hvordan der er forskel i, om og hvornår de krammer i coronatiden:

“Og når jeg bare er sammen med min far, så krammer vi. Og så kommer jeg hjem til ham og så hov så krammer vi ikke, fordi hans kæreste er sådan lidt mere påpasselig med det” (...) “Jamen det er fordi han krammer mig ikke, når han er derhjemme med sin kæreste (...) så når vi kommer ind, så er det altid et kram med albuen eller sådan lige et hej med albuen, men når vi går igen så er det et kram. Så krammer vi. Altså ”nå ja vi har jo spist sammen”. Og sådan er det hver gang, så det er lidt åndssvagt” (Bilag 1: 15- 16).

Farens kæreste kan her forstås som en konkret betingelse for Ninas muligheder for at kramme sin far i og med, at kæresten er mere påpasselig. Nina opfatter det i den sammenhæng som værende ‘lidt åndssvagt’, idet de på andre tidspunkter allesammen krammer hinanden. Det vidner særligt om nogle normer i deres sociale praksis, idet de på normal vis krammer hinanden. De forsøger dog i takt med forholdsreglerne at ændre deres deltagelse i deres sociale praksis på baggrund af de betingelser, coronatiden har medført ved sommetider at undgå at kramme. Ud fra Ninas udtalelser kan det ses, at de udviser uklare emotioner om, hvorvidt de skal overholde forholdsreglerne eller ej. Det kommer til syne idet, de nogle gange krammer hinanden og andre gange ikke gør. Det kan ligeledes sige noget om, hvordan Nina og de andre deltageres handlinger i den pågældende praksis er med til at påvirke hinanden via deres deltagelse. De vil på den måde producere og reproducere normerne og betingelserne i deres pågældende praksis

Opsummering

Det er altså tydeligt, at det sociale behov har en stor betydning for alle informanterne, og det kan være med til at begrunde deres handlinger for, hvordan de overholder Regeringens restriktioner og samtidig handler i coronatiden. Det kan derfor også give et billede af, at de indgår i deres sociale praksisser, fordi de er meningsdannende for dem. Ud fra de tre

informanternes udtalelser ses det, at de objektive betingelser i coronatiden, i form af restriktioner og love, overordnet har begrænset dem i deres sociale liv og i de væsentlige sociale praksisser de deltager i (Bilag 3: 4) (Bilag 1: 5) (Bilag 2: 4).

Festliv

Et aspekt i alle tre informanternes sociale liv er fester med venner, hvilket derfor også er relevant for os at analysere betydningen af i coronatiden. Følgende afsnit vil derfor indeholde en undersøgelse af, hvordan betingelserne i coronatiden har været med til at ændre Anna, Mark og Ninas festliv, og hvilken betydning det har for dem og deres handlemuligheder.

Måden hvorpå Anna, Mark og Nina fester med deres venner, og dermed de betingelser de er en del af i forbindelse med fester, har ændret sig i coronatiden. Da Regeringen den 18. marts 2020 blandt andet lukkede alle værtshuse, restauranter og natklubber ned, var det ikke længere muligt at gå i byen for vores tre informanter (Bloch, Holm & Rohde, 2020). Festlivet i coronatiden har derfor ændret sig fra, at Mark eksempelvis før coronatiden mødtes med venner inden en tur i byen, hvor de ”drak sig helt i hegnet først, og gik hjem når de lukkede” (Bilag 3: 8, 9). Nu udgøres hans festliv af udendørsarrangementer med hans venner med nogle rammer øl og fodbold (Bilag 3: 5). Det begrundes Mark med, at de ikke kan feste som de plejede før coronatiden, ”fordi man ikke kan tage i byen og te sig” (Bilag 3: 5). Marks deltagelse i den sociale praksis med vennerne før coronatiden kan derfor siges at have ændret sig. Samtidig er det, at Mark drikker med sine venner både før og i coronatiden, dog på forskellige måder, med til at sige noget om normerne i hans og vennernes sociale praksis. Det viser nemlig, at der i deres sociale praksis indgår en norm om at drikke alkohol, og at denne norm videreføres til de nye rammer, som den sociale praksis foregår i, når de i coronatiden må være udenfor. Det kan samtidig også sige noget om, hvordan Mark og hans venner gensidigt er med til at påvirke hinandens handlinger og i fællesskab skaber praksissen samt betingelserne i deres praksis med en tilhørende norm om at drikke sig i hegnet og gå i byen. Da vi spørger Mark om, hvad han savner allermest ved tiden før coronavirussen, svarer han netop også ”Byen” (Bilag 3: 8). Det bliver tydeligt, at festlivet er betydningsfuldt for ham, hvilket forklarer hans klare emotioner mod hans festliv. Det giver samtidig et indblik i hans livsførelse før coronatiden, hvor en af hans sociale praksisser var at gå i byen. Det siger noget om hans livsførelse, da det er en af de aktiviteter, han særligt prioriterer. Det beskriver yderligere betingelsernes betydning i og med at lovene og restriktionerne i form af lukkede værtshuse og klubber, har en betydning for Mark,

da han ikke kan prioritere samme aktiviteter, som han kunne før coronatiden. Han er altså nødsaget til at indrette sin deltagelse anderledes, end han egentlig vil, og at han indretter sig efter mere midlertidige betingelser. Det viser altså en restriktiv handleevne.

Begrænsningerne i forhold til at gå i byen og tage til fester, har også en betydning for Nina og Anna, hvilket også opleves som værende noget, de mangler i deres hverdag. Nina giver nemlig udtryk for, at hun synes det er "super nederen" (Bilag 1: 5), og Anna udtrykker at hun savner det (Bilag 2: 8). Det er tydeligt, at alle tre informanter har ændret deres livsførelse hvad angår deres festliv, samt deres deltagelse i deres sociale praksisser med deres venner i forhold til at feste. Det kommer i den forbindelse til syne, hvordan de tre informanter nu arrangerer deres festliv på en ny måde i coronatiden. Det ses dertil, at deres alkoholindtag er blevet lavere, og det begrundes Mark med, at de ikke har et sted at være, og at der ikke er den samme stemning, som hvis de var i byen (Bilag 3: 5). Anna oplever ligeledes, at hendes indtag af alkohol er blevet markant mindre i coronatiden, og at det heller ikke er lige så ofte, at hun drikker (Bilag 2: 5). Inden coronatiden tog Anna og hendes venner også i byen eller til privatfester af forskellige størrelser, hvor hun nu i coronatiden blot har drukket lidt øl eller vin på en græsplæne med nogle venner (Bilag 2: 5). For Nina ser betingelserne for at feste også anderledes ud i coronatiden. Hun plejede også at tage i byen heriblandt på klubber eller bodegaer eller til privatfester med hendes venner inden coronatiden, når de ville feste (Bilag 1: 9). Nina beskriver, at hende og hendes venner i coronatiden holder deres egne små fester, som hun betegner som hyggedruk. I forhold til mængden af Ninas alkoholindtag nævner hun ikke, at det er blevet mere eller mindre, men udtaler dog i forbindelse med hendes tre uger på Bornholm at: "Vi ((hende og hendes roomies og venner)) var sammen hver dag og havde vores egen lille fest, drak øl og sådan noget." (Bilag 1: 8). Det viser altså, hvordan de alle tre har ændret deres deltagelse i deres sociale praksisser i forbindelse med fester, hvortil de har ændret deres måde at drikke og feste på. De har uklare emotioner omkring at feste, idet de både forsøger at imødekomme de gældende love og restriktioner, men samtidig har et behov for at være social og feste, som de ligeledes ønsker at få opfyldt. De er dertil begrænsede i at gå i byen, da barer og diskoteker er lukkede, hvorfor de heller ikke har mulighed for at bryde med disse regler og prioritere deres sociale behov. I den forbindelse kan vi se, at betingelserne har stor betydning for deres handlemuligheder i forhold til deres festliv.

Opsummering

I forbindelse med de unges festliv ser vi således, at der her er ændrede betingelser og dermed også ændrede handlemuligheder for de unge. Det kommer til udtryk, at alle tre informanter arrangerer og deltager i sociale praksisser i coronatiden på nye måder, hvor festlivet kan udfoldes på en ny måde. Det udgøres i høj grad af alkohol, som kan siges at være en norm i de tre informanternes sociale praksisser i forbindelse med fester.

Arbejde og skole i coronatiden

Idet vi har med tre informanter, som alle går i skole eller arbejder at gøre, er det nærliggende også at undersøge de to livsområder. Det er for at finde ud af, hvordan betingelserne i coronatiden har en betydning for deres daglige livsførelse i forhold til arbejde og skole, samt hvordan de begrundes deres handlinger inden for disse livsområder. Følgende afsnit vil derfor være en analyse af de to livsområder i Mark, Anna og Ninas liv i coronatiden.

Mark går på en erhvervsuddannelse, hvilket betyder, at det er en praktisk uddannelse, hvor han er i praktik som tømrer til daglig og kun er på skolen en gang imellem (Uddannelsesguiden, 2020). Mark skal snart tilbage til skolen, men han ved ikke, om de kan komme fysisk tilbage, eller om de skal have virtuel undervisning. Han fortæller, at det på hans uddannelse kan være svært med virtuel undervisning, da undervisningen blandt andet består af at bygge forskellige ting (Bilag 3: 8). Dog ved Mark ikke, om Mette Frederiksen melder ud, at Regeringen åbner op for erhvervsskoler (Bilag 3: 7). Lige nu er Mark derfor en del af nogle betingelser, der består af en uvished om, om han skal have virtuel undervisning eller ej. Hans betingelser i forhold til skole og arbejde er således også forbundet mere, end det er tilfældet for Anna, da hun går på gymnasium og arbejder ved siden af skolen. Anna har i coronatiden virtuel undervisning, hvilket vil sige, at hun bliver undervist over internettet. Det betyder også, at hun har mere gruppearbejde og mindre tavleundervisning. Derudover skal Anna producere flere skriftlige produkter og aflevere opgaver efter hvert modul. Selve undervisningen foregår på Google Hangouts, som er en online mødetjeneste (Bilag 2: 13). Her mødes hun med hendes klassekammerater virtuelt, hvor de bliver råbt op af læreren og herefter inddeles i grupper inde i programmet. Her laver de gruppearbejde, hvor deres respektive lærer en gang imellem kommer ind i den virtuelle gruppe og ser hvordan det står til: ”Så det er lidt ligesom hvis man sad i gruppearbejde i en klasse og læreren går rundt og tjekker om folk laver noget.” (Bilag 2: 14). Selve undervisningen er også anderledes end før, da der i stedet for reelle forelæsninger

bliver set flere film og derudover opfordres Anna og hendes medstuderende til at gå nogle ture og lytte til nogle bestemte podcasts (Bilag 2: 13). Det viser altså, hvordan Annas skole har ændret sig som social praksis, hvorfor Annas deltagelse i denne praksis også har ændret sig samt hendes handlemuligheder heri. Anna fortæller, at hun har forsøgt at vænne sig til sin nye undervisningsform i skolen, og at hun derigennem har fundet motivationen til at studere således (Bilag 2: 11). Hun fremhæver i den forbindelse både mulighederne og begrænsningerne ved de konkrete betingelser, der gør sig gældende for hende. Hun ser muligheder i forhold til, at hun synes, det fungerer på en god måde, og at lærerne gør et godt stykke arbejde ved at være mere kreative end før coronatiden (Bilag 2: 13). Samtidig fremhæver hun begrænsningerne, idet de ikke i samme grad kan snakke om undervisningen sammen i klassen (Bilag 2: 13). Anna udpeger i den sammenhæng både fordele og ulemper ved den virtuelle undervisningsform, hvilket også forklarer, hvilken betydning det har for hende og illustrerer, hvordan hun har tilpasset sig denne undervisningsform. Anna har derudover, som tidligere nævnt, ikke kun anvendt virtuelle medier i forbindelse med skolen, men også i hendes sociale praksisser for at få kontakt til sine venner. Modsat Anna, mener Mark, at det virtuelle format generelt er mærkeligt: "Jeg snapper ((han refererer her til Snapchat)) bare sådan hist og her, ikke noget særligt, jeg er ikke så meget til sådan noget her ((møde over zoom)), det er lidt mærkeligt synes jeg." (Bilag 3: 6). Han begrundet sin holdning med, at det er nederen at lære hinanden at kende virtuelt, og at det er bedre bare at snakke sammen i virkeligheden (Bilag 3: 9). Det viser, at Mark har klare emotioner i forhold til brugen af virtuelle medier. Det betyder også, at hans deltagelse samt handlemuligheder bærer præg af dette, idet han ikke anvender de virtuelle medier på samme måde i hans sociale praksisser. Når Mark ikke anvender de virtuelle medier for at få opfyldt sine sociale behov, kan det formodes at være svært både at have et stort socialt behov og samtidig leve op til restriktionerne om at blive hjemme og holde afstand.

I forhold til Annas arbejde som butiksmedarbejder i en bagerbutik, har der ligeledes været en ændring i Annas hverdag. For det første arbejder hun mere, hvilket vil sige, at hun kommer op på 10 timer om ugen (Bilag 2: 9). For det andet er arbejdsgangen i bagerbutikken blevet anderledes i kraft af flere restriktioner:

"Den seneste halvanden måned tror jeg, der måtte der kun være en på arbejde af gangen, normalt må der være flere. Og så må der være færre kunder i butikken af gangen, og så står der håndsprit fremme og vores arbejdsgiver råder os til at gå med handsker så oftest muligt."

(Bilag 2: 18).

Det fortæller noget om, hvordan diverse rutiner og aktiviteter har ændret sig på hendes arbejdsplads, hvor hun hertil uddyber, at der i bagerbutikken ikke længere er cafégæster, og at der derfor er nogle opgaver, som hun ikke udfører i øjeblikket. Udover det beskriver Anna selv, at det er de samme opgaver, hun udfører nu, som hun plejer at udføre i bagerbutikken (Bilag 2: 18). Det viser, hvordan de i bagerbutikken har taget nogle forholdsregler, der har ændret den sociale praksis i nogle henseender, mens andre er forblevet uændret i coronatiden.

Nina oplever, ligesom Anna, at der har været nogle ændringer på hendes arbejde i takt med coronatiden. På Ninas arbejde i børnehaven kommer det til udtryk ved, at Nina nu er ansvarlig for en gruppe af fem børn, som hun er sammen med hele tiden. Før coronatiden var der ikke nogen bestemte grupper af børn, Nina og hendes kollegaer skulle holde sig til: ”førhen kunne du bare sådan gå lidt rundt og hvis der så var nogle der græd, så gik du derover. Mens nu der har du de her børn og der skal du holde rigtig godt øje med dem.” (Bilag 1: 7). Udover at Nina nu er mere intenst sammen med fem børn en hel dag, beskriver hun også, at der er mange flere regler, og at de skal vaske hænder og spritte af hele tiden (Bilag 1: 6). Hun beskriver dertil hendes daglige arbejdsgang og dermed hendes betingelser på arbejdet:

”Ja. Altså hver gang der kommer et barn ind og bliver afleveret, så skal de vaske hænder og inden vi skal spise, skal de vaske hænder og der er mange... der er sådan tre måltider. Og når de bliver hentet, skal de også vaske hænder og os voksne skal selvfølgelig også. Og så to gange om dagen skal vi vaske alt legetøj. Både udelegetøj og inde-legetøj og vi skal spritte alle overflader af. Vindueskarme, borde, alt. To gange om dagen også. Og altså så er det jo bare svært nogle gange... fx gynger, det spritter vi ikke af og jeg ved ikke hvorfor. Så man skifter område udenfor to gange om dagen. Eller nej en gang om dagen hedder det. Så børn får alligevel rørt lidt det samme og nogle de forstår det ikke helt og nogle løber lige ind og sådan. (Bilag 1: 6).

Nina beskriver her, hvordan betingelserne har influeret hendes arbejdsplads i børnehaven, samt hvilke forholdsregler de i den forbindelse tager. Det illustrerer altså, hvordan Ninas arbejdsplads i høj grad har ændret dets rutiner, aktiviteter og arrangeringer, idet medarbejderne, inklusiv Nina, nu arbejder på en anden måde end før. Det har dermed betydning for Ninas livsførelse, idet denne afviger fra hendes vante rutiner på arbejdet. Hun giver dertil udtryk for, at betingelserne og normerne har ændret sig fra før coronatiden til i coronatiden, hvorfor de i

den forbindelse har haft betydning for hende på hendes arbejde. Det forklarer også, hvorfor Ninas deltagelse har ændret sig, samt hvordan de indbyrdes på arbejdspladsen gensidigt påvirker hinanden i den sociale praksis i forhold til, hvordan de producerer deres normer, rutiner og aktiviteter, således de kan stemme overens med de pågældende retningslinjer.

Opsummering

Det bliver i afsnittet her tydeligt, hvordan betingelserne i forbindelse med de unges arbejdsplads og skole er ændret i coronatiden, og at restriktionerne og lovene har en betydning for, hvordan de hver især deltager og arrangerer deres sociale praksisser på arbejdet og i skolen. Fælles for alle tre informanter er nemlig, at de på arbejdet og i skolen indgår i nogle ændrede rutiner og aktiviteter. Dog kommer dette mest til udtryk hos Nina og Anna. Samtidig bliver vi i analyseafsnittet også bekendt med, at det virtuelle format har betydning for vores informanter i coronatiden i kraft af restriktionerne om at skulle have virtuel undervisning. Fælles for alle tre informanter er, at der på deres arbejde og i skolen er kommet andre rutiner og aktiviteter, som de deltager i, og at de derfor skal organisere, arrangere og indgå i de pågældende praksisser på nye måder.

Hvordan unge overordnet forholder sig til coronatiden

Det bliver i vores interviews med informanterne interessant, hvordan de unge forholder sig til coronatiden, hvorfor vi ønsker at analysere, hvilken betydning coronatiden har haft og stadig har for dem. Der danner sig et overordnet billede hos vores informanter af coronatiden som værende negativt præget. Nina beskriver sine tanker om coronatiden:

“Jamen jeg synes det er super nederen. Altså [KP]. Man kan ikke ses med alle de venner man gerne ville, der er ikke noget liv i byen, ingen fester ((griner lidt)), ingen festivaler og arbejdsmæssigt så er det også meget hårdere, (...) der er sindssygt mange regler og vi skal vaske og spritte... det er meget hårdere.” (Bilag 1: 5).

Det bliver her tydeligt, hvordan Nina forklarer betingelsernes betydning for hende, idet hun beskriver, hvordan hun generelt forholder sig til coronatiden. Der er her fokus på overvægten af begrænsningerne i coronatiden, idet hun særligt føler sig begrænset i sit sociale liv, festliv og arbejdsliv. Dog er det ikke udelukkende begrænsninger hun fremhæver, idet vi også tidligere har set eksempler på, hvordan hun har fået noget positivt ud af betingelserne; eksempelvis via

de veninder hun har fået gennem arbejdet. De ændrede betingelser på Ninas arbejdsplads viser desuden, hvordan hendes tilhørende deltagelse og handlemuligheder også har ændret sig i en kollektiv proces med de andre deltagere samt deres betingelser.

Anna beskriver, hvordan hun ikke har forholdt sig så meget til coronavirussen, hvilket hun begrundet med, at hun ikke er i særlig stor risiko, og at hendes nære relationer heller ikke er (Bilag 2: 5). Det viser noget om Annas emotioner, da hun er relativt bevidst om hendes egen og hendes families sundhedsmæssige sikkerhed i forhold til coronavirussen. Hun har dermed klare emotioner i forhold til hendes egne og hendes families sikkerhed. Da Anna giver udtryk for, at hverken hende eller hendes nære relationer ikke er i risiko for at blive alvorligt sygt af coronavirussen, kan det forklare, hvorfor hun ikke er motiveret til at forholde sig så meget til coronavirussen. Den forståelse præger hende samtidigt til at handle umiddelbart, da hun aktivt vælger ikke forholde sig til coronavirussen i særlig høj grad og dermed handler for at sikre egne livsbetingelser og i mindre grad det fælles bedste. Hun beskriver dog også, som tidligere nævnt, at en af hendes veninder tager nogle særlige forholdsregler, da venindens familie er udsat. I dette tilfælde respekterer og ønsker Anna at tilpasse sig venindens forholdsregler, når hun er sammen med hende. De skaber altså i fællesskab de betingelser for den sociale praksis, de sammen er i.

Opsummering

Den generelle forståelse af, hvordan de unge forholder sig til coronatiden, er ifølge Nina, Anna og Mark særligt præget af, at de i nogen grad er fokuseret på begrænsningerne ved betingelserne og i andre tilfælde fremhæver mulighederne. Det er dog tydeligt, at de alle forholder sig på en måde til coronatiden, der er af afgørende karakter for deres handlemuligheder, idet de netop handler ud fra disse forståelser. Det er ligeledes afgørende for deres deltagelse i deres sociale praksisser, samt deres emotioner i forhold til coronavirussen. Det er samtidig tydeligt, hvordan disse forståelser kan konflikte, hvorfor de i nogle sammenhænge handler mere umiddelbart end andre.

Information om coronatiden

Et andet spændende emne at undersøge er de unges grad af viden om coronavirussen og de samfundsmæssige konsekvenser, idet vi gerne vil undersøge og analysere, hvilken betydning informationen og formidlingen herom har haft for de unge, og hvordan det har påvirket dem.

Mark beskriver, at han især har fået informationer om coronavirussen ved at høre radio på hans arbejde, via beskeder over e-Boks og gennem SMS'er fra politiet og sundhedsvæsenet (Bilag 3: 7-8). Det interessante er, hvordan Mark forholder sig til de udmeldinger, når han modtager disse beskeder: "Jeg tænker, øh ja det ved jeg sgu ikke. Ignorerede dem lidt, åbnede dem, og gik videre." (Bilag 3: 8). Mark forholder sig altså ikke i særlig høj grad til de informationer, der bliver sendt ud, og han ignorerer dem og 'går videre'. Det vidner om en mere restriktiv handleevne, idet han ikke tænker langsigtet, men nærmere undlader at forholde sig til det. Det forklarer samtidig, hvilken betydning informationerne om coronavirussen har for Mark, idet han ikke bekymrer sig om disse eller bruger tid på dem. Anna giver overordnet det samme indtryk som Mark, da hun fortæller, at hun ikke længere ser nyheder, eftersom hun "har givet lidt op på det" (Bilag 2: 19). Det begrundes hun med, at hun sjældent synes, at nyhederne er relevante for hende, idet hun nævner et større fokus i nyhederne på plejehjem, hospitaler eller selvstændige virksomheder end på skoler, caféer eller andet relevant for hende (Bilag 2: 19). Det er interessant, at Anna ikke følger med i nyhederne, idet hun ikke mener, det er relevant for hende. Det forklarer, hvilken betydning betingelserne har for hende, idet det ikke giver mening for hende at dyrke informationerne. Det kan forklare hendes klare emotioner om, hvordan hun forholder sig til coronavirussen. Nina føler sig derimod godt informeret omkring coronavirussen, og oplever ikke mangel på information: "(...) Lad os nu sige, at jeg fik en påmindelse sådan "husk nu at du ikke skal være sammen med for mange og husk at vaske dine hænder", så ville jeg være sådan "jeg ved det godt"." (Bilag 1: 21). Det illustrerer altså, at Nina føler sig fint informeret omkring coronavirussen og ikke oplever mangel på viden omkring den. Hun udtrykker endda, at yderligere tiltag eller påmindelser med information ikke ville ændre på hendes handlinger, hvorfra det kan udledes, at hun stadig ville handle umiddelbart i forhold til coronavirussen, uanset om hun blev mere eller mindre påmindet om forholdsreglerne.

Opsummering

Ninas oplevelse af graden af information, læner sig dermed op ad Marks forståelse, da de begge oplever at få en masse informationer om coronavirussen, men at deres forhold til de informationer ikke er af stor betydning for dem. Anna adskiller sig dog, idet hun ikke oplever samme mængde af informationer rettet mod hende, men til gengæld udviser hun samme forhold til, hvilken betydning hun pålægger informationerne, da hun ikke tillægger det stor betydning.

Restriktioner og love

I coronatiden er der, som tidligere nævnt, foretaget nogle restriktioner og love fra Regeringens side. Det er interessant at kigge nærmere på, og det følgende afsnit vil derfor indeholde en analyse af, hvilken betydning de pågældende restriktioner og love har haft for de unge hver især, samt hvad der kan ligge til grund for deres handlinger i forhold til de betingelser, restriktionerne og lovene kan siges at være.

At være et socialt menneske i forbindelse med Regeringens restriktioner

Mark, Anna og Nina indgår og deltager i forskellige sociale praksisser i forskellige kontekster med blandt andet venner, familie og arbejdet. Fælles for de tre unge informanter, er, at de alle ser dem selv som meget sociale anlagte, hvilket har en betydning for deres handlinger i coronatiden. Mark forklarer, at han har svært ved at holde sig inden for restriktionerne, hvilket han begrundes med, at han er meget socialt anlagt. Det kommer til udtryk, idet vi spørger ham om, hvordan han forholder sig til reglerne, der er blevet lavet:

“(…jeg har lidt svært ved at følge mig indenfor reglerne ik, fordi jeg også er et meget socialt menneske, men ja, hvad kan man sige, jeg tager da nogle forholdsregler, for eksempel man hele tiden går og spritter hænder og vasker hænder og sådan noget. Og sørger for ikke at røre ved for mange ting (...)” (Bilag 3: 4).

Citatet viser, hvordan han overholder de mere praktiske regler som eksempelvis at spritte og vaske hænder, men at reglerne om socialt samvær er sværere for ham at overholde. I og med at han overholder nogle restriktioner, eksempelvis at vaske og spritte hænder, frem for andre, eksempelvis forsamlingsforbuddet, kan det tyde på, at han tillægger restriktionerne, der har indflydelse på hans sociale liv, større betydning. At han ser sig selv som værende socialt anlagt kan siges at være en del af hans selvforståelse, og han handler derfra ud fra denne forståelse. Det kan altså være hans forståelse af, hvorfor han gør, som han gør. Betingelserne bliver dermed et udtryk for nogle regler, som Mark føler begrænser ham i hans livsførelse, hvorfor han ikke handler efter disse i samme grad, som samfundet lægger op til. Det viser, at han har en restriktiv handleevne, idet Mark er begrænset af personlige interesser. Og han handler dermed for at sikre sine livsbetingelser nu og her frem for at sikre de fælles livsbetingelser på længere sigt. Det ser vi netop, idet Mark prioriterer sit sociale liv over restriktionerne, udover når restriktionerne ikke konflikter med hans sociale liv, så overholder han tværtimod disse. Det

ser vi, når han fortæller, at han sørger for at vaske hænder og spritte af, hvilket dermed vidner om en mere udvidende handleevne, idet han tænker og handler fremadrettet. Det modstiller sig også hans mere restriktive handleevne, hvad angår de forholdsregler der begrænser ham i hans sociale liv.

I interviewet med Nina bliver det i forbindelse med hendes overholdelse af restriktionerne tydeligt, at også hun også forstår sig selv som et socialt menneske. Nina har nemlig ligeledes svært ved at overholde restriktionerne i forhold til det sociale element, hvilket ses idet hun fortæller, at hun ikke er så god til at overholde reglerne: “jeg ses jo stadig med en masse og går ikke så meget op i det ((reglerne)), som man måske burde” (Bilag 1: 20) og idet hun samtidig udtrykker: “Jeg er meget meget social” (Bilag 1: 8). Dét at hun ikke overholder reglerne om ikke at måtte ses med en masse, skal derfor ses i lyset af hendes selvforståelse. Da hun forstår sig selv som social, ses hun derfor med en masse, da denne selvforståelse er en del af hendes grunde til at handle, som hun gør. At Nina forstår sig selv som social gør, at vi kan forstå flere af hendes handlinger ud fra denne forståelse og i dette tilfælde hendes begrundelse for, hvorfor hun i coronatiden alligevel ses med en masse venner, selvom hun synes, hun ikke burde. Dog ser det ud til, at Nina har uklare emotioner i forhold til at se venner, når hun siger: “For jeg ved jo godt at det jo egentlig er forkert, men [KP] det er ikke [KP] det er ikke med vilje. Det er fordi vi er så mange samlet og har så mange venner og sådan. Så sker det lidt.” (Bilag 1: 5). Hun forklarer, at hun ses med sine venner, selvom hun synes, at det er forkert, og i udtalelsen kommer Ninas uklare emotioner dermed til udtryk, idet hun har en indre konflikt omkring hendes tanker og handlinger. Når hun siger, at det ikke er med vilje, og at det bare sker, kan det tyde på, at hun ikke har en klarhed over sine handlemuligheder, hvilket det kan føre til, at hun handler mere umiddelbart. Hun har dermed en indre konflikt, idet hun ønsker at følge reglerne men ikke gør det. Det forklarer ydermere hendes restriktive handleevne, der er styret af hendes nuværende behov og interesser, eftersom hun ikke handler i overensstemmelse med det, hun selv giver udtryk for ville være det rigtige at gøre på længere sigt.

Anna fremstår også som socialt anlagt, hvilket kommer til udtryk da vi spørger ind til, hvad hun tænker mest over i coronatiden:

“ (...) lige for tiden så er det nok sådan social samvær tror jeg. Altså sådan, hvor meget jeg er sammen med min kæreste og hvor meget jeg gerne vil være sammen med mine venner. Det tror jeg helt sikkert er det jeg tænker mest over (...). Sådan, hvem jeg er sammen med og

hvornår vi kan være sammen, fordi jeg begynder at savne folk når jeg er alene hjemme. Så helt sikkert det sociale, er det jeg tænker mest over lige for tiden” (Bilag 2: 15).

Det ses i citatet, at det sociale samvær fylder meget for Anna, og vi forstår ud fra ovenstående citat, at hun har positive og klare emotioner mod det at være social med hendes kæreste og hendes venner. Det viser, at hun også forstår sig selv som social anlagt, hvilket er en del af hendes selvforståelse, da hun forstår, at hun fører sit liv, som hun gør og dermed forstår, at hun vælger at ses med sine venner, da hun er socialt anlagt. Hun siger ydermere: “Altså jeg tror det værste det ((coronatiden)) har gjort for mig, det er nok, at jeg kan være mindre sammen med mine venner og veninder og så at jeg, jeg ikke får trænet.” (Bilag 2: 20). Coronatiden kan derfor siges at være begrænsende for Anna i forhold til hendes sociale liv. Dog viser følgende udtalelse fra Anna, at der også er nogle muligheder forbundet med betingelserne i coronatiden:

“(...) jeg får da været mere udenfor vil jeg da sige, og jeg tror da også min krop er sundere af ikke at drikke hele tiden, helt sikkert. (...) jeg tror også man bliver sådan tvunget til lidt mere at opsøge hinanden og finde ud af, hvem man rigtig gerne vil være sammen med, det er måske også meget positivt. Og så får jeg set min familie mere, hvilket også er rigtig hyggeligt, og jeg føler ikke, jeg har lige så travlt i hverdagen, hvilket egentlig også er meget rart.” (Bilag 2: 9).

Det bliver her tydeligt, hvilken betydning betingelserne har for Anna i en positiv forstand. Det viser nemlig, hvordan betingelserne har åbnet muligheder op for Anna frem for udelukkende at have sat begrænsninger for hende. Det er samtidig et udtryk for hendes klare emotioner, hvilke også medfører, at hun er bevidst om hendes aktive deltagelse i sine sociale praksisser, og at hun hertil handler ud fra sine klare emotioner. Derudover kommer det her til syne, hvordan Anna fokuserer på mulighederne frem for begrænsningerne i coronatiden og betingelserne heri.

Opsummering

Det bliver tydeligt, hvordan dét at forstå sig selv som social bliver en faktor for, hvordan vores informanter forholder sig til restriktionerne og lovene i coronatiden, idet det med en selvforståelse af at være social er sværere for Anna, Mark og Nina at overholde de restriktioner, der begrænser dem i at være så sociale, som de gerne vil være.

At forholde sig til restriktioner og love

Som nævnt tidligere i analysen fortæller Mark, at han har været sammen med flere end 10 mennesker på samme tid i coronatiden: “Ja men jeg har da også været sammen med flere end 10 mennesker flere gange.” (Bilag 3: 4). Dét at Mark har været sammen med flere end 10 mennesker viser, at han bryder med nogle betingelser i af med nogle love og restriktioner. Det vidner om en restriktiv handleevne hos Mark, eftersom han ikke følger de love og restriktioner, der gør sig gældende og dermed ikke handler for at sikre de fælles livsbetingelser. Det viser også, at han handler umiddelbart. Han er nærmere styret af at sikre egne betingelser på kortere sigt. På den anden side fortæller Mark, at han kun har opholdt sig udendørs i forbindelse med sociale sammenhænge (Bilag 3: 4). Det vidner om en mere udvidende handleevne, idet han kan siges at overholde restriktionerne for det fælles bedste på længere sigt, hvilket også viser han handler middelbart. Mark vælger i den forbindelse at overholde nogle restriktioner samtidigt med, at han vælger at bryde med andre. Han er derigennem med til at skabe de betingelser, han er en del af via hans handlinger.

Anna fortæller ligeledes om hendes overholdelse af restriktionerne:

“Jeg har overholdt det med antal af personer man må være sammen, men jeg har ikke overholdt det med afstand til de personer man er sammen med. Og det er jo nok på grund af at jeg ikke... At når jeg står i situationen, så tænker jeg mere på mig selv, end jeg tænker på andre, så jeg tænker over, at jeg vil gerne være sammen med dem nu, og det kommer jo nok ikke til at påvirke mig, så jeg tænker nok ikke så meget på det i det længere løb, og i forhold til hvordan det vil kunne påvirke for eksempel dem jeg er sammen med bedsteforældre...”

(Bilag 2: 7).

Citatet her viser, hvordan Anna, ligesom Mark, delvist imødekommer restriktionerne. Hun beskriver, at hun overholder dét ikke at ses med mere end 10 personer, men at hun derimod ikke holder afstand til de mennesker, hun så omgås med. Hun begrundes sine handlinger med, at hun tænker mere på sig selv, og hvad hun har lyst til i situationen end på, hvilke konsekvenser det i det større billede kan have. Hendes handleevne kan i forbindelse med at være social siges at være restriktiv, da hun er styret af kortsigtede personlige interesser. Hun har dog klare emotioner mod sig selv og sit forhold til de objektive betingelser, samt hvad der ligger til grund for hendes handlinger. Det er interessant, at Anna ikke har overholdt dét at holde afstand til

andre personer, og at hun yderligere begrundet det med, at hun tænker mere på sig selv, og hvad hun har lyst til i situationen end på, hvilke konsekvenser det kan have i et større perspektiv og på længere sigt. Det vidner om, at hun handler mere umiddelbart og altså handler mere kortsigtet end langsigtet. Hun har dog klare emotioner mod hendes forhold til coronavirussen, samt hvad der ligger til grund for hendes handlemuligheder. Hun er i den sammenhæng bevidst om dette og har erkendt sin holdning til det.

Nina kan siges at have et andet forhold til de Regeringens restriktioner i coronatiden, hvilket både har ligheder med samt adskiller sig fra Marks og Annas forhold til restriktionerne. Nina udtrykker, at hun ikke overholder lovene og restriktionerne i samme grad, som hun burde, idet hun mødes med flere veninder og har været sammen med mellem 10 og 11 personer (Bilag 1: 9). Samtidig fortæller hun, at hun generelt har svært ved at overholde reglerne (Bilag 1: 5). Det siger noget om, hvordan Nina forholder sig til de objektive betingelser, der gør sig gældende i coronatiden, idet hun ikke går så meget op i restriktionerne. Det kan hænge sammen med hendes emotioner, da der her er tale om hendes motivation til at handle. Vi ser, at hun ikke i særlig høj grad er motiveret til at følge de gældende restriktioner, hvorfor hun kan siges at have en mere restriktiv handleevne, idet hun ses med flere af sine venner og veninder og har mødtes med over 10 personer. Det siger samtidigt noget om hendes selvforståelse, idet hun giver udtryk for, at hun ikke handler, som hun burde gøre. Nina beskriver også, hvorvidt hun forsøger at tage særlige forholdsregler såsom at holde afstand, hvortil hun dog er modstridende i sit svar: "Det er egentlig bare helt normalt. Altså der er ikke... selvfølgelig vil der også blive... altså det gør man jo også når man går alene, så holder man lige lidt afstand til folk der går forbi én, men det gør vi så også, hvis vi er sammen. Men der er egentlig ikke noget ændret ved det."

(Bilag 1: 8).

Hun mener, på den ene side, at hun holder afstand og på den anden side, at der ikke er noget som har ændret sig. Det er et udtryk for hendes uklare emotioner, idet hun ikke er afklaret om, hvordan hun egentlig forholder sig til dét at holde afstand, hvilket igen forklarer, hvordan de betingelserne har fået betydning for hende.

Opsummering

Denne del af analysen tyder på, at vores interviewpersoner har valgt at indgå personlige kompromisser i forhold til betingelserne i form af Regeringens love og restriktioner i coronatiden. I nogle tilfælde udviser de en udvidende handleevne, hvor de vurderer, at de godt

kan indgå et personligt kompromis for at sikre de fælles livsbetingelser i samfundet til det bedre. I andre tilfælde udviser en mere restriktiv handleevne, da de vurderer det er for stort et personligt tab til, at de vil følge restriktionerne. Det er ligeledes et udtryk for deres deltagelse i samfundet i forhold til, hvordan de både er påvirket af betingelserne samt er med til at påvirke betingelserne gennem deres handlinger.

Sammenhængen mellem restriktionerne og de unges selvforståelse

Et af de temaer der går igen i forhold til overholdelsen af love og restriktioner hos vores informanter, er deres forståelse af dem selv som til tider og i visse kontekster værende egoistiske. En del af Ninas selvforståelse som værende egoistisk, kommer også til udtryk, idet at hun eksempelvis ikke overholder restriktionerne og lovene, som hun mener, hun burde. Nina nævner nemlig eksplicit, at hun er egoistisk, da vi spørger ind til hendes tanker om hendes storebror, der er opmærksom på ikke ses med for mange i coronatiden:

“(…) Men så er jeg måske også sådan egoistisk for jeg tænker ”det kan jeg ikke selv” eller sådan. Jeg vil jo gerne ses med mine venner, hvoraf jeg nok er lidt egoistisk i forhold til at han er mere sådan ”ej jeg ser ikke nogen”” (Bilag 1: 15).

Hendes selvforståelse af at være egoistisk kan siges blandt andet at opstå på baggrund af den dialektiske påvirkning, som hendes storebrors holdninger til restriktionerne medfører. Vi kan udlede, at eftersom de bor sammen og ofte er sociale sammen, opstår hendes tanker om at være egoistisk i denne sociale praksis, idet de influerer hinanden. Hun sammenligner sig selv med ham, og eftersom han ikke ser nogen, kan hendes handlinger ved at ses med sine venner synes egoistiske i forhold til ham. Som Dreier beskriver, præger et subjekts handling ikke kun sig selv men også de andre deltagere i den pågældende praksis (Dreier, 2003: 16). Derfor kan man tale om, at storebrorens handling i ikke at se nogen, præger Nina i den forstand, at hun sammenligner sig selv med ham. Som beskrevet tænker hun, at hun ikke kan det samme som ham, og dermed handler hun anderledes ved alligevel at ses med sine venner. Nina vil dog også være med til at influere sin bror, da de i et dialektisk forhold præger hinanden og i fællesskab skaber betingelserne i den sociale praksis, der er deres hjem. Ninas emotioner i forhold til storebroren kan yderligere være erkendelsesledende i den forstand, at det kan få hende til at sætte spørgsmålstegn ved sine livsbetingelser og vurdere sine muligheder for at handle. Hun

handler for at sikre sine livsbetingelser bedst muligt, idet hun handler umiddelbart og dermed sikrer sine egne livsbetingelser på kortere sigt frem for de fælles på længere sigt.

Det er ikke kun Nina og Annas beskrivelse af dem selv som egoistiske, vi finder interessant. I interviewet med Anna udtaler hun, at hun ser, at de unge generelt er de dårligste til at overholde reglerne, da de tænker på sig selv:

“(…) Det er da unge der er mest, eller børn og unge der er dårligst til at overholde de regler, men det er nok også fordi de ikke... de tænker jo bare på sig selv, og tænker det går jo ikke ud over mig. (...) det jo også det jeg selv gør, altså når jeg er sammen med folk, så tænker jeg, altså det går jo egentligt ikke ud over mig, så går det jo nok” (Bilag 2:19).

Citatet viser, hvordan Anna forstår andre unge i samfundet, og at hun ligesom dem tænker mest på sig selv. Denne udtalelse kan altså siges at være en del af hendes selvforståelse. Holzkamp beskriver, at selvforståelse handler om en forståelse af, hvorfor man gør, som man gør (Holzkamp, 1998: 90). Anna overholder i den forbindelse ikke reglerne, fordi hun forstår, at hun handler som hun gør, idet hun tænker på sig selv, og at coronavirussen ikke vil gå ud over hende selv. Det er altså hendes forståelse af, hvorfor hun gør, som hun gør. Citatet er også en fremhævelse af det dialektiske forhold, der er mellem Anna og omgivelserne. Det kan tænkes, at Anna bliver påvirket af, at andre ikke overholder reglerne men ved heller ikke selv at overholde reglerne, bidrager hun til og bliver medskabere af de betingelser, som hun selv er en del af som ung i coronatiden.

Opsummering

Det bliver tydeligt, at fælles for Mark, Nina og Anna er, at de har haft svært ved at overholde nogle af de love og restriktioner, der har gjort sig gældende i coronatiden. Det er dog forskellige restriktioner, de vurderer som værende mere vigtigere end andre, hvilket kommer til udtryk, idet både Mark og Nina har mødtes med over 10 mennesker, hvorimod Anna har mødtes med færre end det. Derimod har Anna brudt dét at holde afstand. Mark har derudover kun valgt at mødes med sine venner udendørs, hvilket Anna og Nina ikke giver udtryk for udelukkende at have gjort. Det vidner altså om, hvordan de unge hver især har overholdt forskellige restriktioner afhængig af, hvilken betydning de har tillagt de pågældende restriktioner. Vi kan se, at det især har været afhængigt af, om de føler sig socialt begrænsede eller ej, der har haft betydning for, om de overholde visse restriktioner... Det er dog fælles for dem alle, at de har

brudt med restriktionerne i et eller andet omfang samtidig med, at de også har forsøgt at overholde andre restriktioner.

Corona som virus

Vi synes, det er interessant at undersøge, hvilken betydning coronavirussen for de unge, samt hvilke begrundelser de unge tillægger deres handlinger i forhold til coronavirussen og dens betingelser. Det vil vi derfor analysere i følgende afsnit.

Det kommer til syne i vores empiri, at de unge ikke føler sig særlig bange for eller truede af coronavirussen. Mark begrunder det med, at han ikke selv er udsat, og at hans nærmeste familie, udover hans farmor, heller ikke er (Bilag 3: 8). Det viser, at Mark ikke føler sig bange, idet hverken hans familie eller han selv er i risikozonen for at blive alvorlig syg af coronavirussen. Det forklarer samtidigt, hvorfor Mark, som tidligere beskrevet, ikke tager lovene samt restriktionerne lige så alvorligt. Det kan tænkes, at hvis virussen ramte ham personligt, så ville han tage Regeringens restriktion mere alvorligt og sandsynligvis have en mere udvidende handleevne. Det kan derfor siges, at han handler for at sikre sine livsbetingelser nu og her, da han i højere grad handler for at være social end at sikre sine livsbetingelser på længere sigt. Dét at han ikke personligt frygter coronavirussen kan gøre, at han legitimerer sine handlinger via det.

Nina havde samme personlige fokus i forhold til coronavirussen som Mark, hvortil hun fortalte:

“(…) ja jeg var da også selv lidt bange i starten, fordi jeg vidste da ikke hvordan det påvirkede mig. Men nu ved jeg at jeg er sund og rask, så jeg går ud fra, at jeg ikke bliver... at jeg ikke dør af det. Så jeg føler mig mere sikker i det og er ikke så nervøs på mine vegne, men man kan jo godt være nervøs på andres vegne.” (Bilag 1: 20).

Det beskriver dermed, hvordan Nina har haft forskellige oplevelser af coronavirussen i coronatiden. Det kan forklare hendes uklare emotioner, i forhold til at have haft forskellige opfattelser af coronavirussen i løbet af coronatiden. Nina beskriver yderligere, at hun ikke selv er personligt påvirket af coronavirussen (Bilag 1: 21). Nina begrunder sine handlinger med, at hun ikke selv er personligt ramt af coronavirussen. Det kan, ligesom i Marks tilfælde, formodes, at hvis Nina følte sig personligt udsat i forbindelse med coronavirussen, så ville hun handle

anderledes på de gældende love og restriktioner, hvilke hun sandsynligvis da ville tage mere alvorligt. Det ville ligeledes resultere i nogle andre tanker, emotioner og handlinger hos Nina. Der hvor Nina adskiller sig fra Mark er i denne forbindelse, at hun i starten af coronatiden følte sig mere bange, grundet den uvished der var forbundet med coronavirussen. Det giver Mark ikke udtryk for at have oplevet. Fælles er dog, at de ikke føler sig udsatte, idet de er unge, friske og raske, hvilket er med til at influere deres forståelse og oplevelse af corona som virus, samt deres handlinger i forhold til virussen. Anna er netop af samme overbevisning som Nina og Mark, idet hun heller ikke føler sig personligt truet af coronavirussen. Anna beskriver her, hvad der skulle til, for at hun ville forholde sig mere alvorligt til coronavirussen:

“Ja, også så, altså hvis det skulle påvirke mig rigtig, så ville det jo være noget med det skulle påvirke nogen i mine nære omgangskreds. Og det kunne både være en venindes forældre, eller bedsteforældre, men det kunne også være nogen i min egen familie (...) jeg tror ikke det kommer til at påvirke mig så meget indtil det bliver helt relevant. Og tæt på.” (Bilag 2: 20).

Det illustrerer altså, hvordan betingelserne ville have en anden betydning for Anna, hvis hun havde nære venner eller familie i risikozonen. Anna reflekterer yderligere over, om corona som virus i den forbindelse ville have påvirket hende anderledes. Som Holzkamp-Osterkamp beskriver, giver menneskets emotioner anledning til deres erkendelsesproces, og det bliver dermed muligt at erkende sin pågældende livspraksis og sætte spørgsmålstejn ved denne og sine livsbetingelser (Holzkamp-Osterkamp, 1979: 243). Annas refleksion over coronavirussens påvirkning på hende og hendes familie, kan således ses som et udtryk for hendes erkendelsesproces, hvorved hun kan sætte spørgsmålstejn ved sine livsbetingelser og handle herudfra.

Opsummering

Der er altså en lighed mellem de unge, idet de ikke føler sig bange for coronavirussen, eftersom de oplever, at virussen ikke har stor betydning for deres eget og nærmestes helbred. Vi ser, at det kan være en forklaring på, hvorfor de har sværere ved at overholde de gældende love og restriktioner.

Coronatiden som samtaleemne

Coronatiden er for alle tre informanter et samtaleemne i vennegruppen, på arbejdspladsen og i familien. Mark beskriver, at der mellem ham og hans venner i coronatiden bliver talt om de samme ting som tidligere, bortset fra at coronatiden også er blevet et samtaleemne (Bilag 3: 9). Derudover beskriver han, at de på arbejdet også taler om coronatiden: “Jeg synes mere at... fordi jeg arbejder jo sammen med sådan nogle voksne mennesker, der er jo kraftædme over 40 og jeg ved ikke hvad, så kan samtalen godt blive vendt lidt på det ik ((*coronatiden*))” (Bilag 3: 11). Det bliver tydeligt at coronatiden som samtaleemne er noget, der påvirker Mark i hans sociale praksisser. Det siger dermed noget om hans situerede kontekst, idet Mark selv samt hans sociale praksisser, skabes i kraft af dets tid og sted. Det er i den forbindelse et udtryk for, hvordan coronavirusen i dens tid og sted samt som globalt og samfundsmæssigt fænomen, er med til at påvirke de sociale praksisser der netop består i den tid. Det beskriver samtidig dialektikken, hvortil Marks sociale praksisser produceres og reproduceres i takt med dets tid og sted. Hos Mark opstår der yderligere nogle klare emotioner mod coronatiden som samtaleemne, da han beskriver, at han godt kan blive lidt ‘nedstemt’ over, at det fylder så meget, særligt eftersom samtalen hele tiden bliver drejet over på coronatiden, i de sociale sammenhænge han deltager i:

“Ja, sådan når man prøver at snakke med folk om andre ting end corona, så er det hele tiden... samtalen bliver hele tiden drejet over på det. (...) Så kan man godt blive lidt nedstemt, også fordi jeg går og hører radio 7 timer om dagen, hvor det hele tiden kommer op, om det der corona ik, man vil også gerne høre noget andet.” (Bilag 3: 10)

Mark indgår i en social praksis, hvor han positionerer sig selv i forhold til de andre deltagere, idet han anskuer dem som “sådan nogle voksne mennesker”, hvilket kan indikere at Mark ikke i samme grad ser sig selv, som værende voksen. Derudover er der en anden social positionering i forbindelse med, at Mark er i lærer, og han deltager således på en anden måde i den pågældende praksis, end de færdiguddannede tømmer eksempelvis gør. Som Jensen beskriver, er en deltagers handlinger afhængige af, hvilken position deltageren besidder i den pågældende praksis (Jensen, 2014: 297). Da vi spørger Mark, hvordan han har det med, at der på hans arbejdsplads bliver snakket meget om coronatiden, siger han: “Det ved jeg ikke, jeg prøver at følge lidt med, men det er ikke fordi det er det mest interessante emne at snakke om, når det har været på tale de sidste fire måneder tror jeg.” (Bilag 3: 11). Marks position som værende i

lærer og i forhold til at være yngre end de andre, kan dermed have betydning for, hvorfor han handler, som han gør samt fortæller at han blot følger med i samtalen om coronatiden. Det illustrerer også, hvordan Mark er med til at skabe normerne og betingelserne i den sociale praksis, lige såvel som de resterende deltagere er.

Ligesom hos Mark har coronatiden også været et samtaleemne blandt Nina og hendes venner. Dog er der til forskel fra Marks oplevelse sket et skifte hos Nina, da hun ikke taler lige så meget om coronatiden mere, som hun gjorde i starten. I starten af coronatiden snakkede Nina nemlig ofte om coronatiden med hendes venner: ”I starten var det rigtig rigtig meget og hele tiden sådan med hvor mange er nu smittede og sådan noget. Men så for mig var jeg bare sådan ”nu kan jeg simpelthen ikke snakke om det mere”.” (Bilag 1: 11). Det kan i citatet ses, at der i løbet af coronatiden sker en forskel i, hvor meget coronatiden som samtaleemne fylder for Nina, og hvor meget hun har lyst til at deltage i samtaler om coronatiden. Det er hermed spændende at fremhæve, hvordan det tidsmæssige perspektiv coronatiden ligeledes har haft betydning for Nina, idet hun i starten af coronatiden følte sig mere eksponeret for coronasamtalerne, end senere hen i coronatiden. Det taler igen ind i den situerede konteksts indflydelse, samt selve coronatidens udviklingsforløb, idet Ninas holdning til coronatiden som samtaleemne har ændret sig i dette tidsperspektiv. Det vidner dermed om det dialektiske forhold, idet coronatiden som samtaleemne ligeledes er en flydende proces, der er konstant foranderlig. Samtidig bliver betingelser altid forhandlet, og man forhandler, som Højholt og Schraube beskriver, altid den praksis, man indgår i. Derfor kan forståelsen af en praksis eller nogle betingelser også udvikle og forandre sig (Højholt & Schraube, 2016: 6). Det er yderligere interessant, at Nina i starten blev påvirket til at handle mere forsigtigt i forhold til coronavirussen og var mere opmærksom på restriktionerne, idet samtalen blandt hende og hendes venner ofte drejede sig om coronatiden (Bilag 1: 19). Det fortæller noget om, at det dermed påvirkede hendes handlemuligheder, idet hun blev påvirket til at gå mere op i restriktionerne, særligt eftersom coronatiden var blevet så stor en del af samtaleemnerne. Nina nævner derudover, at hun ikke længere er lige så forsigtig i forhold til at overholde restriktionerne, hvilket igen kan være et udtryk for, at coronatiden som samtaleemne i hendes vennegruppe har ændret sig over tid. Dermed påvirker hun og hendes vennegruppe gensidigt hinanden til at ikke handle i overensstemmelse med restriktionerne i samme grad, som når coronatiden ikke er en del af samtalen. Det illustrerer samtidigt det dialektiske forhold i forhold til, hvordan deltagerne indbyrdes påvirker hinanden i deres sociale praksisser. Nina fortæller hertil, at hvis hendes venner gik meget op i at overholde alle restriktionerne, så ville hun også

gøre det (Bilag 1: 22). Det illustrerer altså, hvordan hendes sociale praksis influerer hende, men også hvordan hun gensidigt influerer denne. De er således, i hendes sociale praksis, med til at skabe et rum, hvori de i fællesskab handler. Det har dermed også betydning for, hvordan de i deres sociale kontekst, skaber et særligt rum for, hvordan de taler om coronatiden sammen. Den måde Nina fortæller, hun er påvirket af sine veninder, er et tegn på, hvordan forståelsen af den sociale praksis, man deltager i altid bliver forhandlet og problematiseres af deltagerne.

Opsummering

I analyseafsnittet her ser vi altså, hvordan coronatiden har en indvirkning på de sociale praksisser, de unge indgår i, idet coronatiden bliver en del af deres samtaler. Coronatiden som samtaleemne har både en negativ påvirkning på både Mark og Nina. I kraft af normen om at tale om og lytte til radio omkring coronatiden, der eksisterer i Marks sociale praksis på arbejdet, oplever Mark at være en del af nogle betingelser, hvor coronatiden er en del af samtaleemnerne. For Nina ser det dog anderledes ud, idet der er sket et skifte i Ninas deltagelse i samtaler om coronatiden i hendes vennegruppe. Mængden af snak om coronatiden har nemlig ændret sig gennem coronatiden.

Diskussion

Vi vil i det følgende kapitel diskutere udvalgte dele af vores analyse. Vi har valgt at dele diskussionen op i to dele, hvori den første del handler om mulighedsalmengørelse, og den anden del er en diskussion af de unges socialisering og de offentlige mediers beskrivelse af de unge i coronatiden.

Mulighedsalmengørelse

Vi har analyseret, hvordan Nina, Mark og Anna oplever og håndterer deres hverdag i forbindelse med coronatiden, og hvilken betydning coronatiden har for dem. Vores resultater har især kredset sig om det sociale liv, i forhold til hvordan de unge har socialiseret sig, da det sociale liv har vist sig at have stor betydning for dem, deres emotioner, deres handlinger, selvforståelse og deres daglige livsførelse.

Coronatiden har medført nogle betingelser, hvilke der kan være forskellige måder at forholde sig til på, samtidig med at de kan have forskellige betydninger for forskellige mennesker. Denne undersøgelse har givet os et indblik i, hvad betingelserne betyder for vores tre informanter, og hvad deres handlemuligheder og grunde er til at handle, som de gør. Da alle tre informanter lever i den samme samfundsmæssige situation og under nogle af de samme betingelser i coronatiden, er det allerede her oplagt at undersøge, om dette kan pege i retning af en almengørelse af deres muligheder. Det skyldes, at vores undersøgelse ikke kan sige noget generelt om alle unges oplevelse og betydning af coronatiden i deres daglige livsførelse, da der med så få informanter må siges at være grænser for, i hvor høj grad undersøgelsen kan almengøres.

Som skrevet i vores metodekapitel om vores analysetilgang handler mulighedsalmengørelse om at, hvis man gennemarbejder én persons handlemuligheder i en situation, viser det, at situationen allerede kan rumme nogle almene og typiske mulighedsrum. I denne del af diskussionen vil vi altså kigge på udvalgte situationer i vores informanters hverdag i coronatiden for at se, om vi kan udpege nogle typiske mulighedsrum. Én af de ting der har vist sig at have stor betydning for vores informanter er, som nævnt, deres social liv. Derfor er det interessant, om vi, i forbindelse med det sociale, kan se en mulighedsalmengørelse i forhold til de unges handlemuligheder for at opfylde deres sociale behov. Vi er, som tidligere nævnt, klar over, at vi ikke kan argumentere for en mulighedsalmengørelse i begrebets oprindelige

betydning, men da vi ser, at vores tre informanter har flere af de samme handlemuligheder i forhold til deres sociale liv, kan man forestille sig, at det er muligt, at det også ser sådan ud hos andre unge.

Som tidligere nævnt kan vi ikke opstille en mulighedsalmengørelse for alle unge, men vi kan dog alligevel se nogle fællestræk hos Mark, Nina og Anna, da de har nogle fælles måder at bruge deres muligheder på. Når vores informanter kommer fra forskellige steder og i dagligdagen laver forskellige ting, og alligevel har nogle fælles måder at bruge deres muligheder på, er der potentiale for, at det også kan se sådan ud hos andre jævnaldrende. Anna, Nina og Mark står i et mulighedsforhold til de samfundsmæssige betingelser, hvor de hver især forholder sig til de givne handlemuligheder. De giver alle tre udtryk for, at Regeringens restriktioner i coronatiden har begrænset deres sociale liv, men selvom de unge ikke har samme handlemuligheder i forhold til at være sociale som før coronatiden, så finder de nye muligheder for at handle for på den måde at opretholde og sikre deres sociale liv. De bruger alle tre deres muligheder for at ses med deres venner på andre måder eksempelvis ved at mødes med dem udenfor samt drikke alkohol i mindre grupper, hvilket vi forstår som noget, der kan pege i retning af almengørelse. Det kan diskuteres, om coronatiden i vores undersøgelse har skabt et typisk mulighedsrum i forbindelse med at socialisere, og det kan tyde på, at et typisk mulighedsrum i forhold til at socialisere er at mødes med venner trods restriktioner. De måder at mødes på er så til gengæld anderledes i forhold til før coronatiden.

Et andet aspekt i analysen, hvor man kan sige at gå fra det særlige til det almene, er Annas beskrivelse af unge som generelt dårlige til at overholde restriktionerne (Bilag 2: 19). Også Mark og Nina beskriver, hvordan det er svært at overholde restriktionerne, og med deres og Annas beskrivelse er det interessant, hvordan beskrivelsen af at vægte sit sociale behov højere end at overholde alle regler, bevæger sig fra det særlige til det almene. De resultater vi har fået fra vores informanter, kan som nævnt ikke overføres til andre unge i samme situation uden flere undersøgelser med samme resultat. Dog kan vi stadig diskutere, om det kan pege i den retning, da beskrivelsen af at overtræde regler for at være social også har været et emne i de offentlige medier. Det vil vi komme nærmere ind på i anden del af diskussionen.

Med den viden vi har tilegnet os gennem vores analyse, kan vi forholde os til, i hvor høj grad vores undersøgelse kan bidrage til en mulighedsalmengørelse i visse dele af informanternes daglige livsførelse i forhold til, hvordan unge oplever og håndterer deres hverdag i coronatiden.

Vi er som tidligere nævnt begrænset i at kunne udlede en fuldstændig almengørelse, men vi kan stadig se nogle fælles træk blandt vores informanter. Vores undersøgelse kan dermed åbne op for noget alment, samt åbne op for udvikling og forandringsperspektiver i denne forskning (Schraube, 2017: 33-34).

Den offentlige portrættering

I det kommende afsnit vil vi diskutere dele af vores resultater fra analysen samt viderebringe pointerne fra forrige afsnit. Det er med målet om at få en ny forståelse af de unges oplevelse af Regeringens restriktioner i coronatiden, og hvordan de har en betydning for de unges daglige livsførelse. Vi vil desuden inddrage nogle synspunkter, der har floreret i offentlige og sociale medier for at forstå nogle af de betingelser, coronatiden har medført.

Som tidligere nævnt i vores indledningsafsnit, har der siden coronatidens start i medierne blandt andet været fokus på de unges opførsel og deres måde at forholde sig til de nye restriktioner på. Der har været mange delte meninger og synspunkter, og vi har i denne del af diskussionen valgt at tage fat i to forskellige synspunkter om de unges måde at forholde sig til coronatiden på. Det ene synspunkt er, at de unge opfører sig uanstændigt, og at de skal være mindre egoistiske. Det er blevet fremlagt, at selvom de unge ikke selv er i risikozonen, skal de for samfundets og de udsattes skyld blive bedre til at overholde restriktionerne. Dette synspunkt blev blandt andet fremtrædende da H.M. Dronning Margrethe den 17. marts holdt en tale, der blandt andet rettede sig til de unge, der festede og mødtes i større grupper (Kongehuset.dk, 2020). Det andet synspunkt er, at der mangler sympati for de unge, da de unge ofrer den del og går glip af meget i coronatiden. Det synspunkt blev blandt andet fremtrædende, da Norges sundhedsminister, Bent Høie, den 27. april holdt en tale direkte til de unge, hvor han takker dem for at sætte deres liv på pause og anerkender, at de ofrer meget, da der i ungdomsårene sker meget. Han siger: ”Det er ungdommen, som har måtte leve anderledes. De har sat deres liv på pause, for at andre kan beholde deres.” (Coogang & Bartholdy, 2020).

Vi inddrager de to synspunkter, da vi ser, at de har været essentielle for, hvordan de unge er blevet portrætteret offentligt. Vi har i vores analyse fundet ud af, at Nina, Anna og Mark selv synes, det er svært konsekvent at overholde alle restriktionerne, og at de har brudt nogle af de gældende restriktioner. Men hvorfor er det så svært for dem at overholde? Er det fordi de er

unge og egoistiske? I medie billedet har der også været unge ude og udtale, at de ser flere fordele ved coronatiden:

”Jeg er glad for, at jeg ikke skal føle mig presset til at tage til studentergilder og i byen. Coronakrisen har lettet det sociale pres og eksamenspresset fra mine skuldre. Jeg kunne ikke forestille mig en bedre måde at slutte gymnasiet på.” og ”Jeg er glad for at slippe for at have anstrengende, drænende og overfladiske samtaler med folk i diverse forsamlingslokaler” (Bjerge & Seppo, 2020).

Disse udtalelser fra de unge viser i højere grad det positive ved coronatiden, som tyder på, at ikke alle ser coronatiden og dens betingelser på samme måde. Citaterne viser også det gode ved, at coronatiden har medbragt en ændring i at være sammen socialt. Andre unge har været i medierne og givet jævnaldrende en løftet pegefinger og bedt de unge om at overholde restriktionerne (Christensen, 2020). Men hvorfor agerer de unge så forskelligt i forhold til coronatidens betingelser, og hvorfor oplever de betingelserne hertil så forskelligt? Hvis man ser på det ud fra et kritisk psykologisk perspektiv, er de forskellige reaktioner netop et tegn på, at de samfundsmæssige betingelser betyder noget forskelligt fra person til person. Selvom de samfundsmæssige betingelser kan synes mere objektive, er de alligevel ikke mere objektive, end hvad de har af betydning individuelt. Betingelserne skal altså, som tidligere redegjort for, forstås ud fra et førstepersonsperspektiv, i forbindelse med hvordan den enkelte person forstår, agerer og handler i forhold til dem. De forskellige oplevelser af coronatiden og regeringens restriktioner er dermed tegn på, at selvom de unge lever med de samme love og restriktioner, betyder det ikke nødvendigvis det samme for dem, da de kan forstå dem forskelligt.

En anden grund til, at restriktionerne kan betyde noget forskelligt fra person til person er fordi, mennesker søger at sikre sine livsbetingelser. I kritisk psykologi er det beskrevet, at man altid vil forsøge at sikre sine livsbetingelser. I tilfældet med vores informanter, kan man tænke, at de hver især prøver at sikre deres livsbetingelser ved at forholde sig til coronavirussen og restriktionerne, som de gør, også selvom de potentielt set kun sikrer sig umiddelbart. Vi finder det interessant, at alle tre informanter giver udtryk for, at de på visse områder handler egoistisk og til egen fordel. Mark nævner, at han har brudt forsamlingsforbuddet flere gange, og Nina nævner, at hun har brudt forsamlingsforbuddet og generelt ikke overholder reglen om de to meters afstand. Anna fortæller ikke, at hun har brudt forsamlingsforbuddet, men at hun heller ikke overholder de to meters afstand, da hun stadig krammer med sine venner når de ses. Det

vil sige, at informanterne her bryder restriktionerne, men spørgsmålet er, om det er i sådan en grad, at de tilhører den gruppe, H.M. Dronning Margrethe henvender sig til, når hun beskriver grupper, der opfører sig hensynsløst. Når H.M. Dronning Margrethe løfter pegefingeren over for de unges handlinger, er det så handlinger som Mark, Nina og Annas, hun henvender sig til? Vi ser i vores analyse, at informanterne overholder nogle restriktioner, så vi finder det interessant, at de på trods af det, stadig forstår dem selv og deres handlinger som værende egoistiske. Som fremhævet flere gange i projektet, skaber mennesker i fællesskab deres betingelser i et dialektisk forhold. Derfor ser vi, at H.M. Dronning Margrethe og Høie med deres offentlige taler er med til at skabe nogle særlige betingelser i samfundet, som kan påvirke de unges handlinger, og de unges måde at forstå dem selv og deres omgivelser på. Hvis en offentlig figur som H.M. Dronning Margrethe udtaler, at det er tankeløst og hensynsløst at mødes med venner og opholde sig for tæt sammen, og hun mere eller mindre indirekte retter det til unge, så kan det tænkes, at dette også kan have en indvirkning på de unges oplevelse af coronatiden (Kongehuset.dk, 2020). Det kan tænkes, at deres selvforståelse som værende egoistisk, kan være påvirket af, at det i medierne bliver insinueret, at de er egoistiske, og at der har været så meget fokus på dem og deres manglende samfundssind. De offentlige stemmer i medierne er med til at skabe betingelser i samfundet, som gennem en dialektisk proces, kan påvirke de unges handlinger. Her er det også vigtigt at fremhæve, at de unge samtidig er med til at skabe betingelserne i samfundet. I denne sammenhæng er det igen interessant at kigge på Annas udtalelse om de unge, som generelt egoistiske og som de dårligste til at overholde reglerne i coronatiden. Anna omtaler i den sammenhæng unge som én samlet gruppe, og det samme gør H.M. Dronning Margrethe. Mark og Nina ser deres handlinger i forhold til det sociale som et individuelt anliggende, uden videre refleksion over andre unge. Men hvis det er et samfundsmæssigt og socialt anliggende, kan det diskuteres, om forholdene og omtalen af de unge har lagt et pres på de unge. Ifølge vores informanter, har de som sagt svært ved at overholde nogle af restriktionerne, og svært ved at forholde sig til dét at være begrænset socialt. Måske kan der kigges på, hvad man kan gøre for de unge som gruppe, så de ikke går og føler sig egoistiske under coronatiden. Det kan diskuteres, om det påvirker dem i en mere negativ retning end i en positiv retning, når der er fokus på, at de unge er de dårligste til at overholde reglerne. Kan deres handlinger i lyset af H.M. Dronning Margrethes ord blive en bekræftelse på deres egoisme og manglende overholdelse af restriktioner? Det er her interessant, om disse udtalelser demotiverer de unge, når de bliver omtalt som hensynsløse og som en gruppe med manglende samfundssind, da det kan siges, at de samtidig prøver at sikre deres livsbetingelser, som alle mennesker gør. Spørgsmålet er, om hvis Høies stemme fyldte mere og lige så tidligt i

coronatiden, og hvis der dermed fra starten var fokus på alt det positive, de unge gjorde, om det så ville have påvirket deres selvforståelse og dermed deres handlinger i en anden retning. Måske havde vi set en større motivationen blandt flere unge til at vise mere forsigtighed og være mere reflekteret over, hvordan de socialiserer sig. Måske den negative omtale om unge som gruppe, kan medføre, at de får endnu sværere ved at overholde reglerne?

Vi har i vores problemfelt beskrevet vores tanker om vores interesse ved denne undersøgelse, som også har drejet sig om den inspiration og undren, vi har fået i forbindelse med de offentlige stemmer, der har floreret i medierne. Vi undrer os over, om de unge mon er hårdere ramt end andre i denne coronatid. Med vores undersøgelse kan vi dog ikke sige, om de unge er hårdere ramt end andre, da vi ikke har andres første-persons perspektiver, men vi kan se, at ifølge vores informanter, så rammer det dem hårdt i forhold til det sociale, da det sociale i høj grad er vigtigt for dem. Vi forestiller os, at det hænger sammen med deres livsførelse før coronatidens start, som de i forskellige kontekster af deres liv ofte beskriver som værende sociale. Anna beskriver, at hendes venner hovedsageligt består af andre fra hendes klasse og fra hendes årgang, hvilket vil sige, at hun før coronatiden formentlig så dem alle hverdage. Nina fremhæver også det sociale eksempelvis i forbindelse med hendes beskrivelse af hendes arbejde, hvor hun lægger vægt på det sociale, og at hun har fået venner på arbejdspladsen. Mark forklarede, at en almindelig dag før coronatiden også bestod i at se hans venner. Restriktionerne, som har indflydelse på det sociale, har derfor muligvis en særlig betydning for vores informanter, da en stor del af deres daglige livsførelse, deltagelse og handlinger før coronatiden kredsede om det sociale, og når dette ikke længere er tilfældet på samme måde, kan ændringerne synes voldsomme.

Vores undersøgelse har givet os et indblik i og en forståelse af vores tre informanters oplevelse af coronatiden og håndtering af Regeringens restriktioner, og dermed hvordan det har påvirket deres daglige livsførelse. Vi har i den sammenhæng diskuteret, hvordan det kan være, og hvorfor det sociale aspekt fylder så meget for de unge. Derudover har vi anskuet problemstillingen på et samfundsmæssigt plan, da en vigtig del af at forstå subjektet i kritisk psykologi er at forstå det i sammenhæng med de samfundsmæssige betingelser og forhold, det befinder sig i, og dermed i en dialektisk proces.

Konklusion

Vi har i dette projekt undersøgt unges hverdag i coronatiden ud fra et kritisk psykologisk perspektiv ud fra problemformuleringen: Hvordan oplever og håndterer 18-19-årige deres hverdag i forbindelse med Regeringens restriktioner i samfundet, og hvilken betydning har coronatiden for disse unges daglige livsførelse?

Vi har i den forbindelse undersøgt, hvordan tre unge mennesker mellem 18-19 år indgår i et dialektisk forhold med deres omgivelser i forhold til, hvordan de deltager i sociale praksisser i coronatiden, samt hvilke handlemuligheder, emotioner og selvforståelser betingelserne i coronatiden har givet anledning til. Vi har fået et indblik i Nina, Marks og Annas daglige livsførelse i forhold til, hvordan coronatiden har fået betydning for deres daglige rutiner og aktiviteter. Det har i den sammenhæng været interessant at undersøge de unges livsbetingelser med henblik på at få indblik i, hvilke ændringer disse har medført i de unges hverdag, samt hvilken betydning det har haft for vores tre informanternes daglige livsførelse.

Vi kan ud fra vores undersøgelse konkludere, at alle tre informanter oplever at være en del af nogle ændrede betingelser i coronatiden, hvilket både ses i deres hjemmeliv, sociale liv, festliv, arbejdsliv og skoleliv. Her bliver det nemlig tydeligt, at restriktionerne og lovene i coronatiden har haft betydning for deres livsførelse, og hvordan de deltager i og arrangerer de sociale praksisser, de er en del af; eksempelvis at de alle tre mødes med deres venner på en anden måde end før coronatiden. Vi kan i forbindelse med det konkludere, at både Mark, Anna og Nina oplever sig som begrænsede i deres sociale liv i kraft af Regeringens restriktioner og love, og at det for dem alle tre kan være svært at overholde alle restriktioner. Især de restriktioner der har en indflydelse på deres sociale liv, er for alle tre informanter svære at overholde. Det kan yderligere konkluderes, at de tre informanter på nogle områder er meget bevidste om, hvordan og hvorvidt betingelserne har påvirket deres daglige livsførelse, imens de på andre områder ikke i samme grad er bevidste eller refleksive i forhold til betingelsernes betydning for dem.

Herudover viste vi i diskussionen, at der er mange forskellige måder at opleve og håndtere sit liv på i forbindelse med Regeringens restriktioner i samfundet, og at det har forskellig betydning for deres daglige livsførelse. Det hænger sammen med, at det i kritisk psykologi gør sig gældende, at fælles for alle mennesker er, at man prøver at sikre sine livsbetingelser. I vores informanternes tilfælde kan vi se, at de prøver at sikre deres livsbetingelser ved at indgå i sociale

sammenhænge, da det sociale aspekt er en vigtig del af deres selvforståelse og daglige livsførelse. Vi har desuden vist, hvordan billedet af de unge i medierne, kan være med til at påvirke deres selvforståelse og daglige livsførelse gennem en dialektisk proces.

Det kan derudover konkluderes, at måden hvorpå alle tre informanter forholder sig til coronavirussen og coronatiden generelt er af afgørende karakter for deres handlemuligheder, idet de handler ud fra disse forståelser. Det er ligeledes afgørende for deres deltagelse i deres sociale praksisser, samt deres emotioner mod coronatiden og coronavirussen. Det er samtidig tydeligt, hvordan disse forståelser kan konflikte, hvorfor det kan konkluderes, at de i nogle sammenhænge handler mere umiddelbart og restriktivt end i andre.

Efterrefleksion over undersøgelsen

Vi gør i projektet brug af historisk dialektisk materialisme som vores videnskabsteori. Vi har i den forbindelse fokus på, hvordan subjektet indgår i et dialektisk forhold med dets omgivelser, som tidligere nævnt. Vores teoretiske grundlag i projektet er kritisk psykologi, hvilket åbner op for nogle særlige begreber, der har fokus på subjektet som aktivt virkende i dets eget liv, hvilket vi i teoriafsnittet har behandlet. Denne tilgang åbner op for at anskue subjektet som medskaber af dets egne forhold og betingelser, lige såvel som at forstå subjektet i kraft af dets omgivelser og betingelser. Det har i den forbindelse givet mulighed for at udpege, hvordan informanterne er influeret af deres betingelser, idet de selv fremhæver disse forhold. Det har derimod været vanskeligere at fremføre, hvordan subjektet ligeledes er med til at influere dets betingelser, da informanterne ikke selv belyser denne tilbagevirkning på samme måde, som hvordan omgivelserne samt betingelserne omvendt påvirker dem. Det kan samtidig skyldes, at vi i vores interviewguide har haft større fokus på, hvordan betingelserne påvirker subjektet, uden i lige så høj grad at fokusere på, hvordan også subjektet påvirker dets betingelser. Vi har dertil anvendt en analysetilgang, der tager udgangspunkt i førstepersonsperspektivet, og dermed hvad informanterne selv beretter om deres egen livsførelse, som også tidligere nævnt i metodeafsnittet. Vores analysetilgang lægger op til at forstå subjektet som historisk og samfundsmæssigt konstrueret, hvortil det ikke i samme grad åbner op for at forstå subjektets psyke isoleret set. De begreber vi bruger, på baggrund af vores teoretiske grundlag, lægger ligeledes op til at forstå subjektet i dets interaktion med omverden, og vi fokuserer dermed ikke på informanternes psyke eller person isoleret set. Det har åbnet op for en forståelse af, hvorfor subjektet handler og deltager, som det gør, samt hvilke begrundelser der ligger til grund for dette hos subjektet selv i forbindelse med første-persons perspektivet. Vi har i vores videre erkendelsesprocesser erfaret, at et element som ikke er tydeligt fremtrædende i vores projekt, er det historiske element i forbindelse med vores videnskabsteoretiske afsæt. Det indebærer forståelsen af, at subjektet er historisk skabt, og at det dermed skal forstås ud fra dets pågældende tid, sted og kontekst samt ud fra de generelle samfundsmæssige og den historiske udvikling de har levet under samt lever under. Det historiske koncept er således med til at fortælle noget om, hvordan mennesket førhen har ført dets liv samtidig med, det kan fortælle noget om, hvordan mennesket tidligere har håndteret epidemier så som corona. Det kan samtidigt give anledning til, at mennesket handler i overensstemmelse med, hvad der førhen fungerede uden at tage højde for at samfundets er under konstant udvikling, hvorfor dette også spiller ind.

Litteraturliste

Hjemmesider

Albrektsen, T. (2020). TV 2 East hjemmeside. *Antallet af ledige vokser - her har flest mistet jobbet under corona krisen*: <https://www.tv2east.dk/sjaelland-og-oerne/antallet-af-ledige-vokser-her-har-flest-mistet-jobbet-under-coronakrisen>. Tilgået 24/5-2020

Bjerge, R. & Seppo, O. (2020). DR's hjemmeside. *Jeg slipper min anstrengende svigerfamilie: Her er 25 ting, vi glæder os over i coronakrisen*: (<https://www.dr.dk/mitliv/jeg-slipper-min-anstrengende-svigerfamilie-her-er-25-ting-vi-glæder-os-over-i-coronakrisen>). Tilgået 26/05-2020

Bloch, C., Holm, T. A & Rohde, T. S. (2020). Berlingske tidendes hjemmeside. *Regeringen lukker nu restauranter og butikker på stribe – og forbyder forsamlings over ti personer: »Kampen mod corona spidser til, og situationen bliver mere og mere alvorlig«*: <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2020/3/overblik-her-er-hjalpepakker-til-erhvervslivet/>. Tilgået d. 15/5-20

Center For Ungdomsforskning (2020). CeFU's hjemmeside. *Om CeFU*: <https://www.cefu.dk/emner/om-cefu/om-cefu.aspx>. Tilgået d. 4. maj 2020

Christensen, L. (2020). Sjællandske Nyheders hjemmeside. *Unge beder unge om at blive hjemme*: (<https://sn.dk/Vordingborg/Unge-beder-unge-om-at-blive-hjemme/artikel/925998>). Tilgået 26/05-2020

Coogang, S. & Bartholdy, M. (2020). DR's hjemmeside. *Norsk sundhedsminister takker for de unge efter forsømt forår: I har sat jeres liv på pause*: (<https://www.dr.dk/nyheder/udland/norsk-sundhedsminister-takker-de-unge-efter-forsoemt-foraar-i-har-sat-jeres-liv-paa#!/>). Tilgået 26/05-2020

Kongehuset (2020). *Læs H.M. Dronningens tale til befolkningen*: <http://kongehuset.dk/nyheder/laes-hm-dronningens-tale-til-befolkningen>. Tilgået d. 26/5-2020

Lund, A.A. (2020): Uddannelsesbladet. *Uretfærdigt at klandre unge for opførsel under corona*: <https://www.uddannelsesbladet.dk/undervisning/2020/maj/uretfaerdigt-at-klandre-unge-for-at-vaere-oproerske-under-corona/>. Tilgået 26/05-2020

Mansø, R. G. & Tofte, L. R. (2020). DR's hjemmeside. *Både dronningen og statsministeren med løftet corona-pegefinger til unge*: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/baade-dronningen-og-statsministeren-med-loeftet-corona-pegefinger-til-unge>. Tilgået 6/5-20

Ritzau (2020). Finans' hjemmeside. *Sundhedsministeriet har forlænget forsamlingsforbuddet*: <https://finans.dk/politik/ECE12063244/sundhedsministeriet-har-forlaenget-forsamlingsforbuddet/?ctxref=ext>. Tilgået 6/5-20

Smidt, H. (2020). TV2 Nords hjemmeside. *Seneste nyt om coronavirus: Nyt dansk studie kortlægger 9500 danske corona-forløb*: <https://www.tv2nord.dk/nordjylland/corona-faa-det-nordjyske-overblik-her> . Tilgået 26/05-2020

Stephensen, E. K. & Hansen, T. S. (2020). TV2 nyhedernes hjemmeside. *Danmark lukker ned: Her er regeringens nye tiltag*: <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2020-03-11-danmark-lukker-ned-her-er-regeringens-nye-tiltag>. Tilgået 6/5-20

Styrelsen for patientsikkerhed (2020). Styrelsen for patientsikkerheds hjemmeside. *Første dansker er bekræftet smittet med COVID-19 (ny coronavirus)*: <https://stps.dk/da/nyheder/2020/foerste-dansker-er-bekraeftet-smittet-med-covid-19-ny-coronavirus/>. Tilgået 6/5-20

Sundhedsstyrelsen (2020). Sundhedsstyrelsens hjemmeside. *Spørgsmål og svar om ny corona-virus og COVID-19*: <https://www.sst.dk/da/corona/FAQ#corona-faq-corona>. Tilgået 6/5-2020

Uddannelsesguiden (2020). Uddannelsesguidens hjemmeside. *Erhvervsuddannelser*: <https://www.ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser>. Tilgået d. 15/5-20

Zoom (2020). Zoom's hjemmeside. *Zoom Meetings & Chat*: <https://zoom.us/meetings>. Tilgået 25/5-20

Værker

Brinkmann, S. & Kvale, S. (2015). *Interview - det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. Hans Reitzels forlag.

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative Metoder*. Hans Reitzels Forlag.

Dreier, O. (1979). Indledning. I: Dreier, O., *Den kritiske psykologi*. København: Bibliotek Rhodos.

Dreier, O. (2003). *Subjectivity and social practice*. Center for Health, Humanity, and Culture, Department of Philosophy, University of Aarhus, Aarhus, Denmark.

Dreier, O. (2016). Conduct of everyday life - Implications of critical psychology. I: Schraube, E. & Højholt, C. (red.), *Psychology and the conduct of everyday life*. New York: Routledge.

Forchhammer, H. B (2001). Interviewet som handlesammenhæng. I: *Nordiske Udkast*. Årgang 29. nr. 1, s. 23-32.

Holz kamp, K. (1998). Daglig livsførelse som subjektvidenskabeligt grundkoncept. *Nordiske Udkast*. Årgang 26. nr. 2.

Holz kamp-Osterkamp, U. (1979). Erkendelse, emotionalitet og handleevne. I: Dreier, O., *Den kritiske psykologi*. København: Rhodos.

Jartoft, V. (1996). Kritisk psykologi. I: Højholt, C & Witt, G., *Skolelivets socialpsykologi*. København: Unge pædagoger og forfattere.

Jensen M, L. (2014). Kritisk psykologi. I: Køppe, S. & Dammeyer, J., *Personlighedspsykologi*. København: Hans Reitzels Forlag.

Mørck, L.L. & Nissen, M (2005): Praksisforskning som deltagende kritik. Mellem mikrofonholderi og akademisk bedreviden. I: Jensen, T. B. & Christensen, G. (red.) (2005),

Psykologiske og pædagogiske metoder. Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder i praksis. s. 123-155, København: Roskilde Universitetsforlag.

Schraube, E. (2010). Første-persons perspektivet i psykologisk teori og forskningspraksis. *Nordiske Udkast*. Årgang 38. nr. 1/2

Schraube, E. & Højholt, C. (2016). Introduction: Toward a psychology of everyday living. I: Schraube, E. & Højholt, C. (red.) (2016), *Psychology and the conduct of everyday life*. New York: Routledge.

Schraube, E. (2017): Teori gør forskellen: Analytiske strategier i kritisk psykologi. I: *Nordiske Udkast*. Årgang 4.5 nr. 2.

Yardley, L. (2015): Demonstrating validity in qualitative psychology. I Smith, J. A. (red.) (2015). *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*. London: SAGE Publications.